Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 235 | Łódź, Poniedziałek 12 października 1931 r. | נייַנטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג א׳ מרחשון תרצ״ב | № 235

Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

מאַרשאַל פּילסודסקי אָפּגעפאָהרען קיין רומעניען

וואַרשאַ, 11. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט בייטאָג איז דער מאַרשאַל פּילסודסקי אוועקגעפאָהרען קיין רומעניען אויף עטליכע וואָכען אורלויב.

מיטוואָך — א זיצונג פון סענאַט

וואַרשאַ, 11. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דער מאַרשאַלעק ראַטשקעוויטש האָט בעשטימט אויף מיטוואָך דעם 14. ד. ח. אַ זיצונג פון סענאַט.

טראַגישער מאָרד און זעלבסט-מאָרד אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 11. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט אין אווענד האָט אין וואַרשאַ אויף וואָלסקאַ 3, דער 25־יאָהריגער לייב גאָלדגלאַס געשאָסען די 31־יעהריגע גרושה מינא מינץ.

ער האָט זיך צו איהר געשדכנט, און זי האָט איהם נישט געוואָלט.

גאָלדגלאַס האָט זיך אליין אויך דערנאָך געשאָסען.

זי איז שווער פערוואונדעט. ער איז טויט.

דער נייער קאַבינעט אין דייטשלאַנד

בריינינג — רייכסקאַנצלער; גרענער — רייכסווער און אינערן־מיג.; טרעווירַאַנוס — קאָמוניקאַציע; דיטריך — פינאַנצען; יאָעל — יוסטיץ

שילע — לאַנדווירטשאַפט; שטעגערוואַלד — אַרבייט; וואַרמבאָלד — ווירטשאַפט; שעצעל — פּאָסט

גרויסע קאָמוניסטישע אונרוהען אין שפּאַניען

מאַדריד, 11. (ספּ. טעל.) די לאַגע אין דער סביבה פון קאָרדאָבא פערערגערט זיך פון טאָג צו טאָג. אַנ׳ערך טויזענד פעלד־אַרבייטער אונטער דער אָנפיהרונג פון קאָמוניסטען טעראָריזירט די גאַנצע סביבה.

די אַרבייטער לייגען איין די בנינים, צוברעכען די לאַנדווירטשאַפטליכע מכשירים, און צוברעכען אַפילו די פיס פון די בהמות.

די מאַכט אינטערווענירט מיט דער הילף פון מיליטער, איבער דער סביבה פליהען אעראָפּלאַנען. אין קאָרדאָבא גופא האָבען די קאָמוניסטען געוואָלט אונטערצינדען די קלויסטערס און קירכעס, אָבער פּאָליציי האָט עס געשטערט צו טון.

פערבאָטען ארויסצושיקען ווערט-בריף פון עסטרייך

ווין, 11. (ספּ. טעל.) פון מאָרגען, דעם 12. ד. ח. איז פערבאָטען געוואָרען אַרויסצושיקען פון עסטרייך ווערט־בריף.

עס פעהלען אוים שיפען
צום איבערפיהרען גאָלד פון אמעריקא קיין אייראָפּא

ניו־יאָרק, 11. (ספּ. טעל.) די לעצטע טעג איז אַרויסגעשיקט געוואָרען פון דאַנען קיין אייראָפּא אַנ׳ערך 103 מיליאָן דאָלאַר אין גאָלד.

דאָס סטאַבילע אַרויסשיקען גאָלד האָט געבראַכט דערצו, אַז עס פעהלען שוין אויס ענטשפּרעכענדע שיפען צום אַריבערפיהרען דאָס גאָלד, און דעריבער ווערט איצט דערצו בענוצט דאַמפערס, וועלכע פערמאָגען אַפילו נישט קיין פאַנצער־קאַסעס.

אין גאַנץ אַמעריקע לאָזט זיך פיהלען אַ שטאַרקער אָפּפלוס פון קאַפּיטאַלען אין די בענק, צוליב דעם וואָס די דעפּאָזיטען ווערען מאַסענווייז פון דאָרט אַרויסגעצויגען, און דאָס קאָן ברענגען צו דעם איינבראָך פון די גרעסטע באַנק־אינסטיטוציעס.

דער פראַנצויזישער פראַנק ווערט אַנ׳אינטערנאַציאָנאַלע מטבע

פּאַריז, 11. (ספּ. טעל.) די מאָסקווער רעגירונג האָט אָנגענומען אַ בעשלוס: ביי כל׳ערליי אָפּמאַכען מיט׳ן אויסלענדישען האַנדעל צו שליסען אין פראַנקען, אָדער אין דאָלאַר׳ס.

ביז איצט זענען אַלעלכע אָפּמאַכען געשלאָסען געוואָרען נאָר אין ענגלישע פונטען.

Dr. A. S. TENENBAUM

Piotrkowka 109

Tel. 220-25

צוריקגעקומען

געוועזענע צאַרישע אָפיצירען אין קאַמף מיט׳ן באָלשעוויזם

מאָסקווע, 11. (ספּ. טעל.) פון כאַרבין איז מען מודיע, אַז לויט אנ׳אויפטראַג פון דער יאַפּאַנישער רעגירונג, איז אָרגאַניזירט געוואָרען אַנ־אינטערנאַציאָנאַלע מיליץ צום קעמפען מיט׳ן באָלשעוויזם.

עס איז פאָרמירט געוואָרען אַ ספּעציעלער קאָרפּוס, וואָס בעשטייט פון געוועזענע צאַרישע אָפיצירען, וועלכע וועלען קעמפען מיט די באָלשעוויקעס

דיפּלאָמירטע
היגיענישטין
נעהמט אָן אַרבייט: זאַמטושיסען, אָפּאַטרונקעס, דיזשורען
ליזא נאָמיאַט
אַלעיאַ 1־טער מאַי 35
פראַנט, ערשטער שטאָק. טעלעפאָנירען טאָג־טעגליך אויסער שבת, פון 2 ביז 4 נומער 145-02.

Po długich i ciężkich cierpieniach zmarł dnia 10 b. m. w Meranie

b. p. BER FREIDENBERG

Prezes Zarządu i Założyciel naszej tirmy.

W Zmarłym tracimy człowieka o nieskazitelnym charakterze i niepospolitych zaletach.
Pamięć o Nim pozostanie na zawsze w sercach naszych.

ZARZĄD

sp. akc. Przemysłu Bawełnianego B. FREIDENBERG w Łodzi.

מען חלומ'ט נאָך ווערען א צאַר

א גרויסע רוסישע מאָנאַרכיסטישע קאָנפערענץ אין ניו-יאָרק

פאַריז, 11. (ספ. טעל.) פון ניו-יאָרק איז מען מודיע, אַז 75 אָנגעזעהענע רוסישע פּערזענליכקייטען זענען אָנגעקומען פון שערבורג, כדי אָנטיילצונעהמען אין אַ קאָנפערענץ וועגען צוריק אויפריכטען דאָס צאַרישע רוסלאַנד אויף ליבעראַלע יסודות.

מען פערזיכערט, אַז אויף דער קאָנפערענץ איז געווען אָנוועזענד דער גרויספירשט קיריל, דער פעטער פונ'ם דערשאָסענעם צאַר ניקאָלאַי דעם 2-טען, איז פון דער קאָנפערענץ בעטראַכט געוואָרען אַלס יורש-עצר.

עס זענען אויך אָפּגעהאַלטען געוואָרען קאָנפערענצען מיט'ן גרויס-אינדוסטריעלער נאָבעל, מיט'ן נאַפט-קעניג מאַטאַשאָוו, מיט'ן באַראָן טאוּבע און באַראָן טיזענהויזען.

עס ווערט אויך איבערגעגעבען וועגען דער אָנוועזענהייט פון מעטראָפּאָליט יעוולאָגי, וועלכער וועט איצט מאַכען אַ בעזוך אין די אַמעריקאַנישע קירכעס.

דער פּרעסע איז נישט געמאַכט געוואָרען קיין שום קאָמוניקאַטען, וועגען דעם ווי-אַזוי די קאָנפערענץ וויל „אויפריכטען" דאָס אַלטע רוסלאַנד.

מען ווייסט אָבער, אַז די קאָנפערענץ דיספּאָנירט מיט איבער הונדערט מיליאָן דאָלאַר.

די קראַנקהייט פון מינ. זאַלעסקי

וואַרשא, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער אויסערן-מיניסטער ה' זאַלעסקי גייט נישט ארויס פון זיין וואוינונג, מחמת ער איז שטאַרק צוגעקיהלט, און עס איז א ספק, צי ער וועט דעם קומענדיגען פרייטאָג קאָנען האַלטען זיין עקספּאָזע.

מינ. זאַלעסקי וועט אויך נישט קאָנען אנטיילנעהמען אין דער אויסעראָרדענטליכער סעסיע פון דעם פעלקער-בונד-ראַט.

דער פאָרשטייער פון פוילען אויף דער דאָזיגער סעסיע וועט זיין מינ. סאָקאָל.

בריאַן פאָהרט נישט קיין גענף

פּאַריז, 11 (ספ. טעל.) ווי מען דערווייסט זיך, וועט דער מיניסטער בריאַן נישט ארויספאָהרען דינסטאָג קיין גענף אויף דער ספּעציעלער זיצונג פון דער פעלקער-ליגע מכוח דעם יאַפּאַניש-כינעזיש קאָנפליקט.

בריאַן האָט בדעה אָפּצוּוואַרטען אויפ'ן בעריכט פון ראַט און ערשט דאַן בעווירקען מיט זיין אויטאָריטעט דעם ראַט פון דער פעלקער-ליגע.

גראַנדיעזע לויה

פון פערשטאָרבענעם יודישען גענעראַל סער מאָנאַש

מעלבורן, 11 (יט"א טעלעגראַפיש) 30 טויזענד קריגס-וועטעראַנען האָבען זיך בעטייליגט אין דער לויה פון דעם פערשטאָרבענעם יודישען גענעראַל סער מאָנאַש, וועלכער האָט אָנגעפיהרט מיט דער אויסטראַלישער אַרמעע בעת דער לעצטער וועלט-מלחמה. דער ענגלישער קעניג האָט צוגעשיקט א ביילייד-דעפּעשע.

די פאָדערונגען פון יאַפּאַן

טאָקיאָ, 11 (ספ. טעל) לויט ווי די יאַפּאַנישע פּרעסע איז מודיע, איז אין קריגס-מיניסטעריום פאָרגעקומען בעראַטונגען מכוח דער סיטואַציע, וואָס האָט זיך געשאַפען אין מאַנדזשוריע.

אלס ערשטער תנאי צו ליקווידירען דעם יאַפּאַניש-כינעזישען סכסוך, ווערט געשטעלט די פאָדערונג, אַז דער ענין באַהן-ליניע זאָל ערלעדיגט ווערען לויט די ווינשען פון יאַפּאַן. יאַפּאַן פאָדערט, אַז די באַהנען, וואָס ווערען איצט געבויט, זאָלען איהר אָפּגעגעבען ווערען אויף לאַנגיעהריגער פּאַכט.

מיט דער נאַנקינער צענטראַלער רעגירונג וועט יאַפּאַן נישט אָנהויבען קיין שום אונטערהאַנדלונגען, און זי וועט זיי בלויז פיהרען מיט דער מאַנדזשורער רעגירונג. ביז דאַן קאָן גאָר קיין רייד נישט זיין וועגען צוריקציהען דאָס יאַפּאַנישע מיליטער פון די אָקופּירטע מאַנדזשורישע שטחים.

אויב ס'זאָל ווייטער דויערן דער כינעזישער באָיקאָט, וועט יאַפּאַן אָננעהמען אייגענע שוץמיטלען.

דעם ראַט פון דער פעלקער-ליגע וועט יאַפּאַן געבען אויפקלערונגען, אָבער זי וועט אויף יעדען פאַל פאָדערען פרייע הענד פאַר איהר אַקציע אין מאַנדזשוריען.

4,355,000 ארבייטסלאָזע אין דייטשלאַנד

בערלין, 11 (ספ. טעל.) די צאָהל ארבייטסלאָזע איז משך פון דער צווייטער העלפט סעפּטעמבער איז געוואַקסען אויף 31 טויזענד — ביז דער אַלגעמיינער צאָהל 4,355,000.

פערוועהרט ארויסצופיהרען גאָלד פון לעטלאַנד

ריגע, 11 (ספ טעל.) די לעטישע רעגירונג האָט ארויסגעגעבען א דעקרעט, לויט וועלכען עס ווערט פערבאָטען ארויסצופיהרען איידעלע מעטאַלען קיין אויסלאַנד. און צו האַנדלען מיט דעוויזע.

דער קויף און פערקויף פון דעוויזען קאָן פאָרקומען אויסשליסליך דורך דער לעטישער באַנק.

דער מורא'דיגער אויפרייס אין גדיניע

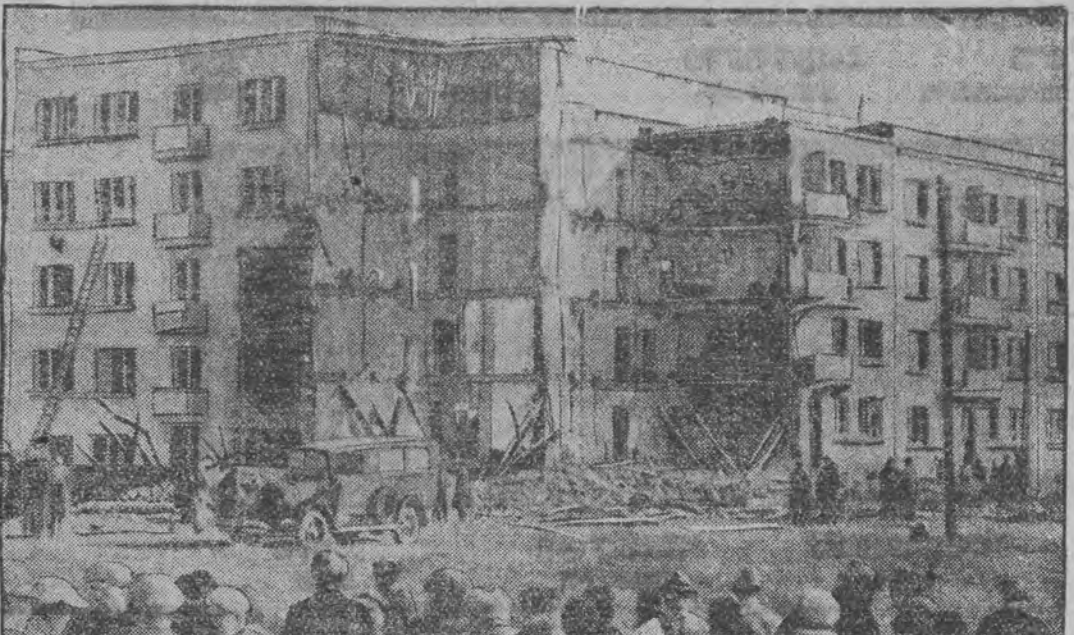

[illegible] וואָס איז צושטערט געוואָרען פון אן [illegible]

א גייסטליכער א קאָמוניסט

פּאַסטאָר עקערט פון מאַנהיים האָט געמאָלדען, אַז ער טרעט אריין אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

רעוויזיאָניסטען רייסען אויף א קאָנפערענץ

פון פאָלקס-צעהלונג קאָמיסאַרען

ירושלים, 11 (יט"א טעלעגראַפיש) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פאָלקס-צעהלונג אין ארץ-ישראל, האָט דער ועד „התירוני" צוזאַמענגערופען א קאָנפערענץ פון די ציילונגס קאָמיסאַרען. די רעוויזיאָניסטען האָבען געפּרובט די קאָנפערענץ אויסצורייסען, וואָס עס האָט זיך זיי נישט איינגעגעבען [illegible] רעוויזיאָניסטען [illegible] ארעסטירט געוואָרען.

נייער הויך-קאָמיסאַר איז ארץ-ישראל ביים ענגלישען קעניג

לאָנדאָן, 11 (יט"א טעלעגראַפיש) דער קעניג האָט היינט אויפגענומען דעם נייעם הויךקאָמיסאַר פון ארץ ישראל.

דער קעניג האָט איהם געגעבען דעם טיטול סער.

פּראָלאָנגאַציע פאַר עסטרייך

פּאַריז, 11. (ספ. טעל.) די פראַנצויזישע באַנק האָט פּראָלאָנגירט עסטרייך דעם חוב, וואָס זי איז איהר שולדיג ביז'ן 31. דעצעמבער ה. י.

אָנפאַל אויפ'ן סאָוויעטישען קאָנסול אין כאַרבין

מאָסקווע, 11. (ספ. טעל.) דאָ איז אָנגעקומען אַ ידיעה פון כאַרבין, אַז אויפ'ן סאָוויעטישען קאָנסול, וועלכער איז געפאָהרען אין אַן אויטא, זענען אָנגעפאַלען עטליכע פערזאָן, וועלכע האָבען איהם פערוואונדעט. די אָנפאַלער האָט מען נישט געכאַפּט.

די געלד-בערזע אין וואַרשא

וואַרשא, 11. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז דער פּרייז פון דאָלאַר געווען 8,88.

דער פונט איז געשטאַנען גאַנצע 36.

דער גאָלד-רובעל איז געפאַלען — 5,50.

אונזער וועהרטען פריינד און קאָלעגע

גרשון קאַזשמינסקי

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין הייסגעליבטער פרוי

מלכה נ. ע.

דריקען מיר אויס אונזער איניגסטען מיטגעפיהל.

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די דאַמען-פאַך-קאָמיסיע בעשטעהט ביים שני'דער-צעך, לאָדז, פּיעטריקאָווער 20

6899

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער וועהרטען שעף

ה' ג. קאַזשמינסקי

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכער

פרוי נ. ע.

זייט געטרייסט!

ז. גרובשטיין, י. ראָטענבערג,
מ. ראַוועט, י. העניעס,
מ. לענגאָ, מ. קירשענבלאַט.
ב. פּאַפּיעלקעוויטש. ט. וויטקאָווסקי.

6891

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער השוב'ן מיטגליד

גרשון קאַזשמינסקי

צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכער פרוי

מלכה נ. ע.

זייט געטרייסט מיט די טראַדיציאָנעלע ווערטער: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

דער ראַט און פערוו. פון דער האַנדוו.-באַנק (פּאָלודניאָוואָ 4)

צענטראַלער האַנדווערקער-פאַראיין (פּאָלודנ. 4)

6887

אונזער ליבע' פריינד

ה' גרשון קאַזשמינסקי

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין ליבע און געטרייע פרוי

מלכה נ. ע.

דריקען מיר אויס אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל.

זאָל איהר די ערד גרינג זיין!

יהודה קנאָפּמאַן און פאַמיליע

בעקאַנטמאַכונג.

צו אַלע מיטגלידער און סימפּאַטיקער פון

„מחזיקי חולים"

אין נאָמען פון די אָרימע קראַנקע, וואָס בעקומען מעדיצינישע הילף ביי „מחזיקי חולים" בעטען מיר אַלע מיטגלידער און סימפּאַטיקער, ווי אויך אַלע, וואָס האָבען נאָר ווען געהאַט נוצען פון „מחזיקי חולים", זיי זאָלען קומען אַליין ווי אויך שיקען זייערע קינדער און בעקאַנטע אין קאַנצעלאַריע פון פאַראיין קיליגסקיעגאָ 120 זיך איינשרייבען אלס מיטהעלפער צום בלימעל-טאָג, וואָס קומט פאָר מאָנטאָג, דעם 19-טען אָקטאָבער ד. י.

די פערוואַלטונג.

בעמערקונג: מיר בעטען צו קומען, ווייל די צייט איז קורץ און די הילף איז נויטיג.

6881

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
12 אקטאבער 1931

די התלהבות פאר אמעריקא איז צורונען

אפילו דער גלאנץ פון אמעריקאנער גאלד בלענדט שוין נישט קיינעם

דאך וועט נישט אייראפע דעצידירן וועגען גורל פון דאלאר

אין אן'ארטיקעל וועגען די סיבות און די פערספעקטיוען פון דער דאלאר-מהומה שרייבט דער עקאנאמישער רעדאקטאר פון „א. ק. צ."

אהן קיין שום גוזמא קאן מען פעסטשטעלען, אז די אמאליגע דעמאנישע קראפט פונ'ם דאלאר איז פאריבער. עס איז פאריבער די התלהבות פאר דער אמעריקאנישער פראספעריטי (וואוילשטאנד), זאר'ן אמעריקאנישען סאציאלען ליבעראליזם, פאר דער אמעריקאנישער ראציאנאליזאציע און סטאנדאריזאציע, פאר דער אמעריקאנישער בודזשעט-ווירטשאפט און באנק-וועזען. עס איז אפילו פערביי די התלהבות פאר דעם אמעריקאנישען גאלד, וואס פליהט אין שיפען קיין אייראפא

פון דער אמעריקאנישער פראספעריטי איז געבליבען בלויז אן'אנדענק. איצט איז יעדער דריטער ארבייטער אין אמעריקא ארבייטסלאז און בעקומט נישט קיין שום אינטערשטיצונג. ער שטארבט פון הונגער און האט נישט וואו צו וואוינען, ווייל זיינע אפשפארונגען האט ער שוין פון לאנג אויפגעגעסען אדער פערלוירען.

די אמעריקאנישע ראציאנאליזאציע, וועלכע האט ביים זעלבען מצב פון דער פראדוקציע צוגענומען די ארבייט ביי 4 מיליאן מענשען, האט זיך ארויסגעוויזען פאר איבערטריבען און אומזיניג.

דער אמעריקאנישער בודזשעט ווייזט-ארויס א דעפיציט פון אנדערטהאלבען מיליארד דאלאר און דערצו קומען-אן אויף זיין אדרעס אלץ נייע פרעטענזיעס מצד די געוועזענע פערבינדעטע און דער אייגענער לאנדווירטשאפט. די אמעריקאנער קאפיטאלען רייכקייט האט זיך אין א גרויסער מאס ארויסגעוויזען אלס קינד פון אינפלאציע-אויפלעבונג. וואס עס פוט זיך מיט די אמעריקאנער בענק — דאס ווייס שוין איצט קיינער נישט. א רייה אייראפעאישע בענק נעמען שוין בכלל נישט אן קיין טשעקען אויף ניו-יארק, ווייל'מען ווייסט נישט וועלכע בענק עס לעבען און וועלכע זיינען שוין אויפ'ן עולם האמת

עס איז קיין וואונדער נישט, אז ביי דער דאזיגער סיטואציע פערשווינדט אין אייראפע דער צוטרוי צום דאלאר.

און דאך — קומט דער מחבר צום אויספיהר — וואלט געווען שטארק איבערגעטריבען צו רעדען איצט וועגען א קאטאסטראפע פון דאלאר. די פעראייניגטע שטאטען בעזיצען נאך אלץ אנ'ערך 40 פראצענט פונ'ם גאנצען גאלד אין דער וועלט, העכער 4 מיט א האלבען מיליארד דאלאר, און דער דאלאר איז נעבען דעם פראנצויזישען פראנק דער צום בעסטען געדעקטען באנקנאט. דער אנגריף פון אייראפא אויפ'ן דאלאר קאן אפשוואכען זיין פאזיציע אויף די אייראפעאישע מערק, ער וועט אבער דאך נישט ארויסרופען קיין קאטאסטראפע פון דאלאר.

א קלאפ דעם דאלאר קאנען געבען נאר די אינערליך-אמעריקאנישע געשעהענישען. נאר דאס אייגענע פאלק קאן דער'הרג'ענען זיין וואלוטע און נישט עמיצער אנדערש. דער גורל פונ'ם דאלאר וועט דעצידירט ווערען נישט אין אייראפא, נאר אין די פעראייניגטע שטאטען גופא. די געשעהענישען דארט שפילען זיך אפ זעהר שנעל. די סיטואציעס אינ'ם באנק-וועזען, אט דעם נערוו פונ'ם גאנצען ווירטשאפטליכען לעבען, הויבט אן זיך צו פערשארפען אויף אן'אופן, וואס רופט ארויס אומרוהיגקייט.

אין זיין ווענדונג צום פאלק שרייבט הובער: „מיר שטעהען פאר גרויסע שוועריגקייטען". צי וועט היבערס אקציע ראטעווען די סיטואציע? צי קומט זי נישט צו שפעט? פונקט ווי זי איז געקומען שפעט בעת'ן דייטשען קראך, פונקט ווי ס'איז שפעט געקומען דער פראנצויזיש - אמעריקאנישער קרעדיט ביים ענגלישען פאלק?

די יודען אין שלעכט. מעהר ווי שלעכט

געארג בערנהארד וועגען דער לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד

אין פאריז האט געוויילט דער בעריהמטער דייטשער פובליציסט, געוו. רעדאקטאר פון „פאסישע צייטונג" געארג בערנהארד. אין א געשפרעך מיט א מיטארבייטער פון „פ. ה." האט זיך בערנהארד ארויסגעזאגט וועגען דער לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד.

— די לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד — האט ערקלערט ד"ר געארג בערנהארד — איז זעלבסטפערשטענדליך צונויפגעבונדען מיט דער אלגעמיינער שלעכטער לאגע אין לאנד, און נאר ווען די אלגעמיינע לאגע וועט זיך פערבעסערען וועט עס אויך די יודען געהן בעסער. אבער עס קומט צו די ספעציעלע יודישע צרה: דער אנטיסעמיטיזם. מען זאל זיך נישט טרייסטען דערמיט, אז אין איין העלען טאג וועט די היטלער-בעוועגונג פערשווינדען און פערלירען איהר מאכט. אזוי לאנג ווי עס וועט זיין שלעכט אין דייטשלאנד, אזוי לאנג וועט היטלער רודערען מיט זיין חברה און די יודען ווערען דאס ליידער שטאר'ק פיהלען. די אונבעוואוסטזיניגע מאסע זוכט דעם שולדיגען אין דער שווערער לאגע; דא קומען די היטלער-אגיטאטארען און ווארפען אלץ ארויף אויף די יודען. און די מאסע האט א גרייטען קרבן מיט וועמען זיך אפצורעכענען. דערביי בין איך זיכער, אז פיל פון די היטלערס אנהענגער האבען פריהער אפילו נישט געקענט קיין יודען, אבער מען האט זיי געגעבען א שעיר לעזאזל. און די העצע געהט וואס אמאל שטארקער און ווייטער. דארף מען אבער אויך נישט בעטראכטען די היטלער-בעוועגונג נאר פון יודישען שטאנדפונקט. עס איז א סאציאלע בעוועגונג, וואס איז ארויסגערופען געווארן דורך דער אלגעמיינער לאגע אין דייטשלאנד. אט אין אזא פלאנטער דרעהט מען זיך פון סבות און געשעהנישען — און יודען אין דייטשלאנד איז שלעכט, שלעכט, מעהר ווי שלעכט.

— ווערען געפלאנט עפעס מיטלען צו פערבעסערען די יודישע עקאנאמישע לאגע?

— וואס קאן דאס אלץ האבען פאר א בעדייטונג — ענטפערט געארג בערנהארד מיט דער זעלבער אפהענדיגקייט — מען רעדט וועגען מאכען יודען פאר האנדווערקער. אבער מיר האבען דאך שוין פיל יודישע האנדווערקער אין דייטשלאנד. איצט ליידען זיי אויך דערפאר, ווייל זיי זיינען יודען. אבער אויך די נישט יודישע האנדווערקער געהט עס נישט גוט, זעהר נישט גוט. איז וואס פאר א ישועה קאן מען אין דעם זוכען? רעדט מען וועגען א קאלאניזאציע-בעוועגונג ביי יודען אין דייטשלאנד — איז עס דאס זעלבע. די דייטשע לאנדווירטשאפט אין אלגעמיין מאכט דאך דורך אזא שווערען קריזיס. ניין, מען זאל זיך נישט איינרעדען, אז מען וועט דערמיט עפעס קאנען אויפטון פאר די דייטשע יודען, פערלייכטערען זייער לאגע. מען קאן זיך גארנישט אונטערנעהמען אזא איבערשיכטונגס-פראצעס. פרובען פרובט מען אלץ, אבער די שלעכטע לאגע ווערט פון דעם נישט געמילדערט. און וואו נעהמט מען די מיטלען צו אזא ארבייט? דער גרעסטער טייל פון די, וועלכע האבען זיך פריהער פיל בעשטייערט פאר יודישע צוועקען זיינען רואינירט, דאך גיט מען ווייטער וויפיל מען קאן. מען וויל העלפען, אבער עס לאזט זיך קנאפ אויפטון. די יודען אין דייטשלאנד וועט בעסער ווערען נאר דעמאלט, ווען עס וועט זיך פערבעסערען די אלגעמיינע לאגע אין דייטשלאנד.

און ווען דאס קאן געשעהן — ווער ווייסט..

* * *

אין דעם גרוס פון ד"ר ברונא ווייל, דעם וויצע פארזיצער פון „צענטראל פעראיין פון דייטשע יודען", קלינגט דיזעלבע אומעטיגקייט.

— די יודען אין דייטשלאנד זיינען אין זייער עקאנאמישער לאגע צוריקגעווארפען געווארען אויף צוויי — דריי דורות. גראד איז עס געשעהען אזוי, אז דער קריזיס האט אמייסטען געטראפען די יודישע פרנסות. דער קריזיס אין באנק-וועזען, ביי וואס פיל יודישע משפחות אין דייטשלאנד האבען זיך געהאלטען פון איינציגע דורות אין אויפגעבויט גרויסע רייכע אונטערנעהמונגען — אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, אין דער קאנפעקציע, אין שיך-האנדעל — דער רואין אין די אלע עקאנאמישע צווייגען האט איבערגעלאזט אינגאנצען אהן פרנסה פיל טויזענדער דייטשע יודען מיט זייערע פאמיליעס. און א גרויסער טייל פון זיי איז דאך זייט לאנגע יאהרען געווען געוואוינט צו א ברייט לעבען. איז זייער לאגע איצט א דאפעלט-שווערע און טרויעריגע. מען מוז זיך ארויסציהען פון גרויסע וואוינונגען אין קליינע, מען מוז זיך שטארק בעגרעניצען אין דער הויז-פיהרונג. פופציג טויזענד יודען בערזע - מעקלער, זיינען צוליב די קראכען פון די בענק ארויסגעווארפען געווארען אויף דער גאס אהן מיטלען צום לעבען. טויזענטער יודישע אנגעשטעלטע האבען פערלוירען די פאסטענס. אין דער ארמעי ארבייטסלאזע אין בערלין זיינען פערהאן זעהר פיל יודען. גאנצע יודישע פרנסה-צווייגען זיינען אונטערגעבראכען געווארען: האנדעלס-אגענטען, פערטרעטער, פערמיטלער, רייזענדער. די אלע זיינען רואינירט און מאטערען זיך טאג פאר טאג מיט זייער עקזיסטענץ. פיל בעקומען שטיצע פון רעגירונגס-מאנדען, פון יודישע הילפס-אינסטיטוציעס.

בנוגע דער אנטיסעמיטישער העצע בערוהיגט עטוואס ד"ר ברונא ווייל:

— דער אורטייל איבער די שולדיגע אין ראש-השנה'דיגען פאגראם האט געמאכט א שטארקען איינדרוק. די רעגירונג נעהמט אן מיטלען געגען דער העצע און ווייטערדיגע אנפאלען. די איצטיגע דייטשע רעגירונג וועט האנדלען ענטשלאסען געגען אלערליי נייע ארויסטריטען פון די היטלעריסטען געגען די יודען. פערטרעטער פון דער בונדעס-רעגירונג און פון דער פרייסישער רעגירונג פערשטענדיגען זיך אפט מיט די יודישע ארגאניזאציעס וועגען די מיטלען אנטקעגענצושטעלען זיך דער אנטיסעמיטישער העצע פון די היטלעריסטען.

פראצעס געגען די פיהרער פון פאגראם אין בערלין

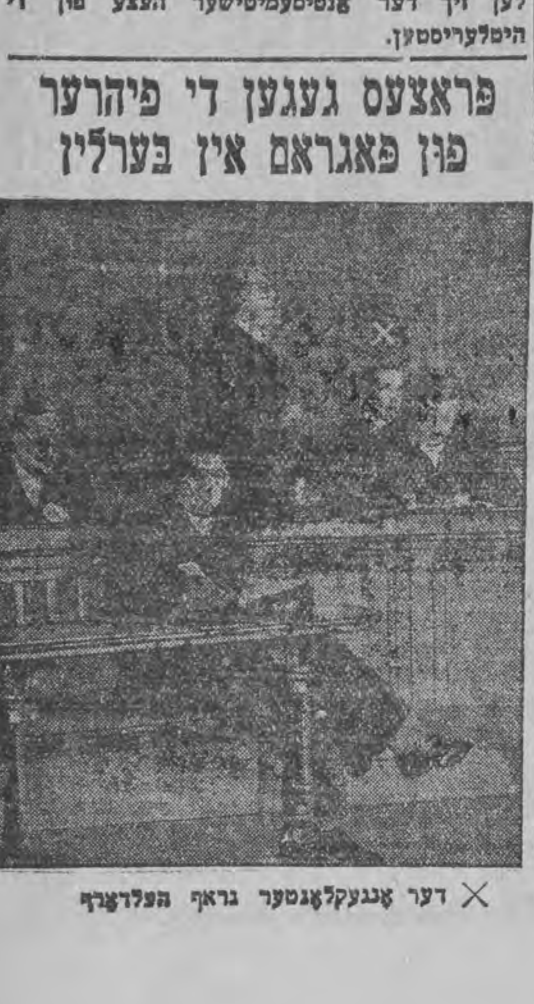

× דער אנגעקלאגטער גראף העלדארף

נייע שטייערען

וועמען טרעפען זיי?

די רעגירונג געהט פון טאג צו טאג איבער צו שארפערע מיטלען, בכדי צו בעקעמפען דעם דעפיציט פון דעם דרייטהאלבען מיליארד גרויסען בודזשעט.

ס'האט זיך אנגעהויבען מיט דער שווערער רעדוקציע פון די בעאמטען-געהאלטער און איצט געהט מען איבער צו דער שטייער-שרויף און צום העכערען פון קליינע אפצאהלען, וואס די מלוכה נעהמט ביי דער בעפעלקערונג אין פארם פון באהן-בילעטען, פאסט-מארקען וכדומה.

ווי שווער און דערדריקענד ס'זאל נישט זיין די שטייער-שרויף, האט די רעגירונג די מעגליכקייט די שטייערן אין אזא פארם און פון אזעלכע בירגער צו נעהמען אין א פערגרעסערטער הויך, אז די ברייטע מאסע פון דער בעפעלקערונג זאל נישט פיהלען צו שטארק דעם עול פון דער בעשטייערונג.

אין ענגלאנד זיינען די שטייערן די גרעסטע אויף דער גאנצער וועלט, זיי זיינען אבער אזוי קאנסטרואירט, אז זיי טרעפען ספעציעל די אמבעסטען סיטואירטע בירגער און געזעלשאפטען, וואס האבען גרויסע הכנסות, וואס האבען א גרויסען עודף איבער זייער טאג-טעגליכע בעדערפענישען.

ענגלאנדס שטייערן זיינען דירעקטע. זיי זיינען חל אויף הכנסות, אין גענענטייל צו אונזערע שטייערן, וואס בעלאסטען מענשען נישט צוליב זייער הכנסה, נאר צוליב זייער פערברויך פון סחורות און אומזאץ מיט סחורות.

אונזערע שטייערן זיינען צום גרעסטען טייל אומדירעקטע שטייערן, זיי טרעפען דאס רוב דעם ארימען פשוט'ען מענשען, וואס קויפענדיג א העמד, צאהלט ער אומזאץ-שטייער, פאהרענדיג מיט דער באהן, צאהלט ער א צושלאג פאר ארבייטסלאזע, עסענדיג וויינטרויבען, צאהלט ער צאל, טרינקענדיג ביר, צאהלט ער דעם ביר-שטייער און רויכענדיג א ציגאר צאהלט ער די פראצענטער פאר דער שוועבעלער-הלוואה און דעם דעפיציט פון דעם טאבאק-מאנאפאל.

אט אין דעם ליגט דער הויפט-דרוק פון דער שטייער-לאסט און צוליב דעם ווערען די שוואכסטע פון די שוואכסטע פון די בירגער פון טאג צו טאג געטריבען אין די רייהען פון דער גרויסער, יעדען טאג גרעסערער מאסע פון מענשען, וואס זייער פערדינסט טראגט זיי נישט אויף די מינימאלסטע לעבענס-בעדערפענישען.

דער וועג, אויף וועלכען דער קריזיס-קאמף אין פוילען געפינט זיך היינט, דער וועג פון בעלאסטען דעם פשוט'ען בירגער מיט שטייערן אויף יעדען שריט און טריט, דער וועג איז פון היסטארישער פערספעקטיווע א וועג פון געהן אויף דער ליניע פון קלענסטען ווידערשטאנד, אבער אויך פון גרעסטע געפאהרען. מען טאר נישט פערגעסען, אז די צייטען פאר דער גרויסער פראנצויזישער רעוואלוציע זיינען געווען צייטען פון דער גרעסטער בעשטייערונג, ווען פאר יעדען קענדעל וואסער, וואס מען האט גענומען פון דעם ברונעם, האט מען געדארפט געבען אן אפצאהל.

אומדירעקטע שטייערן בעלאסטען מיט קלייניגקייטען, זיי פערביטערען אבער דאס לעבען פון אלע בירגער און טרעפען מיט זייער שארפקייט ספעציעל די ארימסטע.

אט די פאר געדאנקען דרוקען זיך אונטער די פעדער בשעת מיר לעזען די ידיעה, וועגען דעם העכערען די פאסט-אפצאהלונגען מיט צעה גראשען ביי יעדער מארקע.

ג.

——:[O]:——

סאקאלאוו קאנפערירט מיט העכערע בעאמטע פון קאלאניען-מיניסטעריום

לאנדאן, 11. (יט"א טעלעגראפיש) סאקאלאוו און בראדעצקי האבען אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט די העכערע בעאמטע פון קאלאניען-מיניסטעריום, די קאנפערענץ האט געדויערט צוויי שעה. סאקאלאוו האט אויך, געהאט א געשפרעך מיט גען. סמוטס.

שוועדישער דיכטער קארלפעלד

ער איז שוין געשטארבען, אבער איהם איז נאכ'ן טויט אנערקענט געווארען דער נאבעל-פרייז פאר ליטעראטור

פראפ. מיקלאש

איז ווידער געוועהלט געווארען אלס פרעזידענט פון עסטרייך

ספארט-בעוועגונג

רמ"ף

דער טורנעע פון די פעטריקאווער „מכבים" קיין ארץ-ישראל

אין חודש מאי האבען צוויי יודישע ראוועריסטען ביים פיעטרקאווער ספארט-און טורנגעזעלשאפט „מכבי" אונטערנומען א רייזע אויף ראווערען קיין ארץ-ישראל.

דאס זענען געוועזען דער פארזיצער פון מכבי ה' מרדכי מאיר לייזעראוויטש און דער פארזיצער פון דער ראווערן-סעקציע ה' שלמה פעלמוטער.

די רייזע איז בעגאנגען איבער רומעניען, אונגארן, בולגאריען, טערקיי, סיריען א.אז.וו. איבער וויסטע שטעגען און וועגען פערבינדען מיט גרויס סכנת נפשות און אין פערלויף פון צוויי חדשים זענען די דאזיגע העלדישע ראווערריסטען אנגעקומען בשלום קיין היפה.

אין אלע שטעט, וואוהין זיי זענען נאר געקומען, האט מען זיי געמאכט א פייערליכן קבלת-פנים באנקעטן אדג"ל. דער וועלט פערבאנד „מכבי" האט זיך אמת אפיציעל נישט בעטייליגט אין די פייערליכקייטען און אויך נישט פערזעהן די העלדישע ראווערריסטען מיט קיין מיטלען, וואס אזא שווערע רייזע האט געפאדערט פון צוויי אומבעמיטעלטע און בעוויבטע אידעאליסטען. צוליב דעם, ווי דער „פערבאנד" איז זיך מתנצל, וואס דער פיעטריקאווער „מכבי" איז נישט אנגעשלאסען אין וועלט-פערבאנד אבער אונאפיציעל און אומדירעקט, האט מען זיי אומעטום געשטיצט, וואו נאר ס'האט זיך געפונען א יודישער ספארט-פעראיין אדער א „מכבי". דאגעגען אין א"י גופא האט מען די ערשטע ראווערריסטען, וואס האבען איבערהויפט געמאכט צום ערשטען מאל מיט ראווערען א רייזע פון פוילען קיין א"י, פייערליך און מיט גרויס כבוד אויפגענומען. בעזונדערס האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע אימפאזאנטע פייערליכקייטען לכבוד די צוויי חשובע געסט, דער דארטיגער „הפועל" וועלכער האט נישט געשוינט קיין צייט און מיטלען דעם אויפענטהאלט פון זייערע פוילישע חברים וואס מעהר אנגענעהם צו מאכען. א דאנק טאקע דעם „הפועל" האבען געהאט די פיעטריקאווער ראווערריסטען די מעגליכקייט צו בעזוכען אויף זייערע ראווערען כמעט דעם גאנצען יודישען ישוב לארכה ולרחבה, וואו מען האט זיי אומעטום געמאכט גרויסע אוואציעס א.ז.וו. ספעציעל האט איינגעארדענט די „עיריה" אין תל-אביב א פייערליכע אויפנאמע פאר די דאזיגע חברים. דער פרעזידענט דיזענהאף האט געשענקט אלס אויסצייכנונג און אנערקענונג פאר דער ערשטער ספארט-איניציאטיווע פון דער „מכבי" אין פיעטריקאוו, אנ'ארטיסטישען אלבום פון תל-אביב מיט א געהעריגער אויפשריפט. דער „הפועל" ווידער א כאראקטעריסטישען פאהן פון דריי פארבען „רויט ווייס בלוי מיט א געהעריגער ווידמונג.

שלמה פערלמוטער איז דארט פערבליבען נאך גרויס השתדלות פון די מאסגעבענדע קרייזען האט מען איהם דערלויבט צו פערבלייבען אויסנאהמסווייזע, וואָרום ער איז שוין אנומעלט געווען א „תושב" אין ארץ ישראל, דאגעגען מרדכי מאיר לייזעראוויטש איז נעכטען צוריקגעקומען אויף זיין ראווער בשלום קיין פיעטריקאוו.

די גאנצע „מכבי"-פערוואלטונג איז איהם אקעגענגעפאהרען ביז העלפט וועגס, די ראווערריסטען-סעקציע ווידער אויף זייערע ראווערען ביז דאדאמסק, בעגלייטענדיג איהם ביז א היים. אויף דעם טשארגיעצקי-פלאץ האבען איהם אפגעווארט א גרויסער עולם און די מיטגלידער פון „מכבי" אין אוניפארם מיט זייער מוזיק אונטער דער אנפיהרונג פון ה' מארדקאוויטש. און אנקומענדיג אויפ'ן ארט האט דער עולם איהם געמאכט גרויסע אוואציעס און געפיהרט אונטער די קלאנגען פון דער מוזיק אויף דעם „מכבי"-פלאץ, וועלכער איז געוועזען אויסגעפוצט מיט פעהנדלעך און מיט א גרויסען טראנספאראנט אויפגעשריבען „ווילקאמי — ברוך הבא!"

דא האט דעם חבר לייזעראוויטש הארציג בעגריסט דער נייער פארזיצער פון „מכבי" אין נאמען פון „מכבי" און אויסגעדריקט זיין פרייד און שטאלץ, אז דער „מכבי" אין פיעטריקאוו איז געוועזען די ערשטע יודישע ספארט-געזעלשאפט, וואס האט איינגעארדענט אנ'אויספלוג קיין ארץ-ישראל מיט ראווערען.

ה' לייזעראוויטש האט דאנקענדיג דעם עולם פאר דעם שעהנעם קבלת פנים, וואס מען האט געמאכט אין זיין היים, האט איבערגעגעבען א לעבעדיגען „גרוס" אלע אנוועזענדע פון א"י, בפרט פון די פיעטרקאווער קינדער, וואס שוויצען דארט ביי דער ארבייט, און גלייכצייטיג אויך איבערגעגעבען די מתנות, וואס ער האט בעקומען אין א"י פאר „מכבי". ס'מוז אויך בעמערקט ווערען, אז דער ראווער, אויף וועלכען ה' לייזעראוויטש האט געמאכט זיין 5 חדשים'דיגע געפעהרליכע רייזע איבער די אזיאטישע מדבריות, איז א קאנסטרוקציע פון דעם יודישען מעכאניק און מכביסט ה' מארדקאוויטש.

בעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
— פון —
מאגיסטער נ. שאץ
פיעטריקאווער 37, 2 שטאק פראנט
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעך א. אנד.
מעסיגע פרייזען. מעסיגע פרייזען.

אינטערנאציאנאלער פוסבאל-מעטש

בעלגיען — פוילען 1:2

אין בריסעל איז נעכטען פארגעקומען דער אינטערנאציאנאלער פוסבאל-מעטש צווישען בעלגיען און פוילען. דעם מעטש האבען בייגעוואוינט זעהר פיל מענשען און ער איז געווען זעהר אינטערעסאנט, פוילען האט זעהר גוט געשפילט, אבער אהן הצלחה; דעריבער האט זי דעם מעטש פערשפילט אין פערהעלטניש 1:2.

ליגע-מעטשען

###ווארטא — טשארני 0:6

אין פויזען איז פארגעקומען א ליגע-מעטש צווישען דעם פויזנער מייסטער און טשארני.

טשארני איז אפילו נישט געקומען צום ווארט און די פויזנער האבען פשוט פאגראמירט זייערע געגנער.

רוך — לעכיא 2:2

„רוך", וועלכער האט אין אנהויב פון די ליגע מעטשען ארויסגעוויזען אזא גוטע פארם, פערשפילט איצט כסדר אלע מעטשען. זי האט אפילו נישט געקענט געוואונען ביי דער שוואכער „לעכיא", דורך דעם דאזיגען רעמי-רעזולטאט האט לעכיא זיך ארויפגעכאפט אין דער טאבעלע איבער „ווארשאוויאנקא".

וועגן אריינגעהן אין דער ליגע

נאפשוד (ליפיני) — ל.ט.ס.ג. 2:5

ל.ט.ס.ג., וועלכע איז צוליב איהרע זיגען אין קרייז, איבערגעגאנגען צו די פינאל-מעטשען, האט זיך נעכטען פערמאסטען מיט דעם מייסטער פון שלעזיען „נאפשוד".

די שלעזישע מאנשאפט האט די גרעסטע מעלות און איז פון אלע צדדים דער פאווארים אויף אריינגעהן אין דער ליגע. דער מעטש האט דעריבער ארויסגערופען א געוואלדיגע פעראינטערעסירונג און איהם האבען בייגעוואוינט 6000 צושויער, „נאפשוד" האט אין אלע ליניעס איבערגעשטיגען דער לאדזער מאנשאפט און געוואונען מיט'ן רעזולטאט 5:2.

מייסטערשאפט פון „צע"-קלאס

בר-כוכבא — מכבי (פאביאניץ) 3:2

י.ס.פ. — שטיזרן 0:3 (וואלקאווער)

פריינדשאפטס-מעטשען

מכבי — טוריסטען 2:2

דער דאזיגער פריינדשאפטס-מעטש איז פארגע-

קומען אויפ'ן פלאץ פון וו.ק.ס. די טוריסטען האבען ארויסגעשטעלט א פערהעלטנישמעסיג גוטען מאנשאפט, דער יודישער צוזאמענשטעל האט געשפילט מיט גרויסע אמביציע און זיך אויסגעקעמפט א רעמי רעזולטאט.

פוזשא (פאביאניץ) — מכבי (פאב.) 2:3

הכח (לאדז) — פיעטריקאוו (רעפרנז.) 3:1

דער לאדזער „הכח" האט נעכטען מיט עטליכע רעזערוו-שפילער געשפילט מיט דער פיעטריקאווער רעפרעזענטאנץ פאר'ן פ.זז.פ.נ. „הכח" האט דעם מעטש פערשפילט מיט 3 געגען 1.

לייכט-אטלעטיק

נעכטען איז פארגעקומען א זעהר אינטערעסאנטער לייכט-אטלעטישער מעטש צווישען ל.ק.ס. און „זיעדנאטשאנע". די פערמעסטונג איז פארגעקומען אין 10 קאנקורענצען צו 3 אנטיילנעמער אין יעדער קאנקורענץ. דעם מעטש האט געוואונען ל.ק.ס. מיט 154 פונקטען געגען „זיעדנאטשאנע" 146 פונקטען.

ציקליסטיק

נעכטען איז אין העלענאוו פארגעקומען די פערענדיגונג פון די ספרינטער-מייסטערשאפטען פאר דער לאדזער וואיעוואודזטווע אויפ'ן יאהר 1931[32 אלס מייסטער איז אנערקענט געווארען איינבראט פון „שטורם", שלאגענדיג שמיטן פון „אוניאן". דעם וויטדיסטאנץ-געיעג אויף 40 קילאמעטער האט געוואונען האכשביל פון ל.ק.ס.

באקס

אונטער'ן פארזיץ פון דיר. וואלטשינסקי איז נעכטען אין לאקאל פון „בר-כוכבא" פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון באקס-פערבאנד פון לאדזער קרייז. די וואהלען האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען: פרעזעס — דיר. קאשימיעוש פאזנאנסקי, וויצע-פרעזעסן: לאנדעק און ווענדע, סעקרעטאר — כוואט; קאסיר — טאפלאוויטש (בר-כוכבא), עקאנאם — שלאויאק, פארזיצער פון דער ספארט-אפטיילונג — מילש; קאפיטאן נאוואק, קראניקער — סאקאלאווסקי.

Dr. Różaner
ספעציעל סט פון הויט און ווענערישע קראנק-הייטען, מענער-שוועכע און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98
נעמט אן פון 8—10; 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9 ביז 10 פריה.

דעם גרעסטן אויסוואהל
אונגעוועהנליכע רעדוקציע פון אלע פרייזען
אין דער איינציגער קאנקורענץ-פערפומעריע
פון דער פירמע
י. דרוקער, זאוואדזקא 5
טעלעפאן: 175-92
וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל
פון די נייעסטע פאריזער
פערפומען,
ווי אויך די פיינסטע קאסמעטיק,
פודערן, טואלעט-זייפען אז"וו
Perfumerja J. DRUKIER
Zawadzka 5, tel. 175-92.
ביי מערקונג: ענגראס-יימו בע גמען ספעציעלע ראבאט

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביי נאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

היינט פרעמיערע! שעהנער און פרעכטיגער קלאנג-פילם-מייסטערווערק, פול מיט רייץ פון די ווייטע לענדער לויט רעזשי פון William Wyler א.ג.
„שטורם"
דראמע פון ליידענשאפטען און תאוה. טראגישע ליבע פון צוויי חברים צו איין פרוי, דישעהנסטע קרעאציע פון דער מעקסיקאנקע
אין אין די איבריגע ראלען:
Lupe Velez WILLIAM BOYD
אויסער'ן פראגראם: „FOX" קלאנג-צייטונג, ווי אויך לאנד-אקטואליטעטען.
פאפולערע פרייזען פון די פלעצער.
אנהויב אין געוו. טעג 4 30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12.30 בייטאג.
נעקסטער פראגראם: „אויבערע אלז די נאכט"

„KAMCZATKA" פעלץ-ווארען-לאגער
לאדז, 19 פיעטריקאווער 19, טעל. 224-66 און 162-23
עמפפעהלט דעם רייכסטן אויסוואהל פעלץ-ווארען צו ערמעסיגטע פרייזן
בעמערקונג: קירושנער- און שניידער-ווערקשטעל אויפ'ן ארט.

מוסאליני אין די יונגע יאהרען

דער טאטע — א שמיד, סאציאליסט און אטעאיסט. — די ארימע היים. — בעניטא — דער ביטערער יונג מיט דער ברוטאלער נאטור. — פערביטערונג נעגען רייכע און שטארקע. — מוסאליני וויל נישט דינען און אנטלויפט אין דער שווייץ. — ער נעכטיגט אונטער א בריק און האלט סאציא-ליסטישע דרשות. — פון „לא תגנוב" האט ער נישט געהאלטען

בעניטא מוסאליני איז געבוירען געווארען דעם 29-טען יולי 1883 אין שטעטעל דאוויא ביי א פאטער א שמיד, וואס איז געווען א רעדעל-פיהרער ביי אלע שטעטעלשע רעוואלוציאנערען, סאציאליסטען און אנארכיסטען און א פערברענטער אטעאיסט, זיין זוהן האט ער א נאמען געגעבען בעניטא יוארעץ, נאך א בעוואוסטען מעקסיקאנישען רעוואלוציאנער, וועלכער איז דעמאלט דערשאסען געווארען דה"כ'ן קייזער מאקסימיליאן, אזוי ווי די מוטער איז געווען א פרומע קאטוילין, האבען אין דעם שמידס משפחה תמיד געהערשט רעליגיעזע קאנפליקטען. וואס האבען געלאזט א טיפען רושם אויף דעם יונגען בעניטא. ער פלעגט אפילו געהן אין קלויסטער אבער ער פלעגט נישט קענען פערטראגען דעם ריח פון די ווייהרויך און די גאנצע קלויסטער-צערעמאניע

שוין יונגעלווייז האט בעניטא זיך אויסגעצייכענט מיט זיין ברוזיגער טיראנישער נאטור, ער אליין דערצעהלט אין זיין אויטאביאגראפיע, אז פיל פיל פון זיינע אמאליגע חברים טראגען נאך די שפורען פון זיינע אמאליגע קלעפ און זיינע שטיינווארפען וואס זיי האבען בעקומען אין קאפ. בעניטא איז געווען שרעקליך אמביציעז. א נוקם ינוטר: „איך האב פערשטאנען ווי אזוי בקמה צו נעהמען". ווען ער איז אמאל געקומען א וויינענדיגער מיט א לאך אין קאפ, האט איהם דער פאטער גערשטען ער זאל אפגעבען זיינע שלעגער צוויי פאר איינעם. בעניטא האט אבער מיט געדולד פון אנאור-מענש א גאנצען טאג געשליפען א שטיין פאר זיין שטארקען בעליידיגער! שפעטער האט מוסאליני אין א שמועס מיט זיין ביאגראפיע-שרייבערין, פרוי מארפאטי, אידעאלאגיש בעגרינדעט די דאזיגע קינדישע ברוטאליטעט: „מען דארף נישט פערטראגען קיין געוואלד-טאטען".

מוסאליני האט נישט ארויסגעטראגען פון זיין קינדהייט קיין פרעהליכע ערינערונגען, זיין פאטער, דער שמיד, פלעגט איהם אפט מכבד זיין מיט קלעפ. מוסאליני אליין בעקלאגט זיך שפעטער: „ווער פון מענשען האט מיר ארויסגעוויזען צערט-ליכקיים? קיינער נישט. מיין הויז איז געווען ארים, ארים און גראב איז געווען מיין לעבען".

געוויס: אין שטוב איז זעלטען געווען מעהר ווי א שטיקעל ברויט און גרינס, מילך און קאפע זענען אין שטוב נישט געווען. דער עיקר אבער האט געבערעט בעניטא'ן די קנאה צו די אויסגעפוצטע חברים, וואס זייערע בילדער האבען בעצירט די פאטאגראפיע-וויטרינע, שעה'ן לאנג פלעגט ער אפשטעהן נעבען דער וויטרינע, שפעטער האט ער זיין דאזיגען חשק צו אונשטערבליכקייט, צו פעראייביגט צו ווערען, בעפרידיגט אין א רייכער מאס (מוסאליני האט זעהר ליב זיך צו פאטאגראפירען).

צוליב דער ארימקייט אין שטוב האט דער אפיקורסישער שמיד געגען זיין ווילען און איבערצייגונג באכגעגעבען זיין פרוי און אפגעגעבען בעניטאן אין א גלחישען שול. בעניטאס בקמה-זוכערישע בונטארישע באטור האט אויפגעשטורעמט געגען זייגע אונטערדריקער, די אלע מאנאכען וועלכע ער האט טויט-פיינד געהאט, ס'איז מערקווירדיג ווי ער פלעגט אויך שפעטער מיט אנ'אומגעהויערער אכזריות בעהאנדלען אלטע לייט, כאראקטעריסטיש איז אויך מוסאליני'ס שנאה צו בערד, וועלכע ער רופט אן א „צייכע [פון] פעדאנטען און דעקאדענטען".

זיין דאזיגע ברוטאלע שנאה האט מוסאליני שפעטער איינגעפלאנצט אויך אין די הערצער פון זיינע אנהענגער, ווען די פאשיסטען האבען צעשטערט דאס הויז פון 86-יעהריגען פראפעסאר פערארי אין רוים און דער זקן האט זיי געבעטען צו שאנעווען דעם קלאוויר, וואס איז איהם טייער אלס אנדענק פון זיין פרוי — האבען די שווארץ-העמדלדיגע געענטפערט: — „זעהר גוט" און זיי האבען דעם אינסטרומענט צושמעטערט אויף שטיקלעך. און ווען דער קראנקער סאציאליסטען-פיהרער טוראטי איז איינמאל אנטלאפען פון לאנד — האבען די פאשיסטען א גאנצע נאכט געזונגען ביי זיינע האטעל-פענסטער א לידעל אז „זיי ווילען פון זיין ווייסער בארד מאכען א בערשטעל, כדי צו פוצען די שטיוועל פון דוטשע".

צו פופצען יאהר איז בעניטא אריבער אין לעהרער-סעמינאר אין פארלימפאפאלי, דא האט מען איהם שוין נישט אזוי אונטערדריקט און ער האט שוין נישט געהאט איבערצוליעבען אזעלכע קאנפליקטען ווי יאין דער גלחים-שול. בעניטא האט געקאנט לייענען ביכער, האט בעקומען א נאמען פאר א טאלענטירטען ריידעוודיגען בחור און צו 17 יאהר איז איהם געגעבען געווארען די געלעגענהייט צו האלטען א רעדע צום אנדענק פון פערשטארבענעם איטאליענישען קאמפאזיטאר ווערדי.

מוסאליני'ס העכערישע אינסטינקטען האבען פאר-לויפיג געפונען זייער אויסגאנג אין זיין גייסטיגער ווירקונג אויף די ארומיגע, האלטען רעדעס איז געווארען זיין אמביציע. דאס האט געגעבען אומפערגלייכליך מעהר כבוד ווי די לעהרעריי ארומשלעפען מיט א פאר טוץ קינדער איז א געשעפט פאר קליינע מענשעלעך, איהם האט געצויגען אין גרויסען טעאטער-זאל, צו דער גרעסטער עפענטליכקייט-טריבונע, דארטען איבער אלעמען צו הערשען.

זיין לעהרער-דיפלאם ענטהאלט נישט קיין בעזונדערע אויסצייכנונגען, אבער סיי דער פאטער, סיי דער זוהן, האבען ביידע נישט געקלערט וועגען קיין לעהרער-פאסטען נאר וועגע [?] פאס העכערס.

גלייך ביים אנהויב פון זיין לעבענס-וועג ,האט מוסאליני געליטען א שווערע ענטוישונג, דער גע-מיינדע-ראט האט איהם נישט אנגענומען אויף א שרייבער-שטעלע. די איינוואוינער קענענדיג זיין ברוטאלען כאראקטער האבען איהם נישט ליב געהאט. דער דאזיגער אפזאג האט זיך ביי מוסאליני'ן איינגעקריצט אויפ'ן גאנצען לעבען, פון דאן אן האט זיין פנים בעקומען דעם בייזען פינסטערען אויסזעהן.

נישט האבענדיג קיין אנדער אויסוועג איז מוסאליני געווארען א לעהרער אין די אונטערשטע קלאסען פון א דארף-שול, אין די פרייע שעה'ן האט ער זיך אנגעלייענט מיט די סאציאליסטישע לעהרעס, דערהויפט אויף פראנצויזיש. איהם זענען געווען מעהר נאהענט צום הארצען די ראמאנטישע אנארכיסטישע רעוואלוציאנערען איידער די מיושב דיגע מארקסיסטען, דער שול-לעהרער מוסאליני האט לויט'ן מוסטער פון די פארצייטיגע רעוואלוציאנערען זיך איינגעשאפט א קינזשאל, וועלכען ער פלעגט תמיד טראגען ביי זיך,

די ענטוישונג אין זיין לעהרעריי האט איהם געטריבען צו זוכען פערוויילונגען, ער האט זיך אוים געלערענט שפילען פידעל, פלעגט אלע זונטאג געהן טאנצען און ער האט אויך אנגעהויבען אגיטירען צווישען די דארף-איינוואוינער.

איינמאל האט ער אנגעהאלטען שעה געזעסען ביי דער אויפשטעלונג פון א גאריבאלדי-דענקמאל. צום סוף שול-יאהר איז ער אוועקגעפאהרען איבער לאזענדיג זיין באלעבאסטע זיין מאנטעל אלס משכון, פון מוסאליני'ס ראמאנטישע אוואנטורעס דערציילט מען נאך ביז איצט אין דארף אלערליי מעשיות. א דארטיגע דארפישע שענהייט ווייזט נאך אויף א שניט, וואס זי האט בעקומען פון מוסאליני'ס קינזשאל. אויך זיינע געוועזענע תלמידים — איצט טרייע סאציאליסטען — האבען איהם נישט פערגעסען די גאנצע 22 יאהר. זיי האבען אויסגעהאנגען אזא מין צעטעל: „דורך אויסדויער צום ציל!" (דאס איז דער איצטיגער פאשיסטישער לאזונג). מוסאליני האט געהאט אויסדויער און איז געקומען צום ציל פון מאכט.

מוסאליני האט זעהר פיינט געהאט געשלאסענע פערצאמטע ערטער, אין קריג-צייט פלעגט ער נישט קענען איינזיצען אין אקאפ, ער פלעגט נישט קענען קוקען ווי עס שליסט זיך די טיר'ען פון קאזארמע און דא איז איהם איצט פארגעשטאנען צו געהן דינען! דעם דאזיגען געדאנק האט ער נישט געקענט פערטראגען און דעם 9-טען יולי 1902 מיט 45 מיר'ס אין קעשענע, וועלכע די מאמע האט איהם צוגעשיקט איז ער אריבער די שווייצארישע גרעניץ ביי טשיאטא, דער שול-לעהרער איז געווארען א דעזערטיר.

אין דער שווייץ האט מוסאליני זיך פערנומען מיט אלערליי צייטווייליגע מלאכות: געווען א טרעגער ביי א טוך-הענדלער, געטראגען ציגעל, גאך אנ'אויפגעגענדען צוזאמענשטויס מיט א בוי-אונטערנעהמער, וואס האט איהם א ווארף געטון דאס לוין געלד אין פנים, איז מוסאליני ארויסגעפאהרען קיין לאזאן וואו ס'איז געווען דער אויספיהר-קאמיטעט פון דער סאציאליסטישער פארטיי, זיך ארומדרעהענדיג א האלב-הונגעריגער אהן געלד האט אין איהם איינמאל אויפגעקאכט דער צארן געגען א פערבייגעהענדער מיט ברילאנטען בעהאנגענער דאמע, „א היילינע אידעע פון אנארכיע אין געדאנק און אין טאט! — רופט ער אויס אין זיינע בעריכטען — האט מען ודען נישט קיין רעכט-זיך וואלגערענדיג אין שטוב צו בעפאלען די אונטערדריקער מיט פערבי סענע ציינער?"

מיט א הונגעריגען מאגען האט ער גענעכטיגט אונטער א בריק, ער פלעגט זיך מיט זיין דאזיגער ארימאנסקער לאגע שעהמען. די בעקומענע שטיקלעך ברויט פלעגט ער אראפשלינגען שטילערהייד אין א וואלד, די בעוואוסטע געזו. באלשעוויסטישע טוער אנזשעליקא באלאבאנאווא, וועלכע האט זיך דא ובעקענט מיט מוסאליני'ן, כאראקטעריזירט איהם אלס „דעקלאסירטען בראדיאגא" וועלכער האט מיט מאטערניש זיך ערווארבען בריקלעך ליטערארישען וויסען, האט איבער גענומען דעם סאציאליסטישען גע דאנקען-גאנג און האט ביסלעכווייז אנגעהויבען צו ווערען טעטיג פאליטיש".

ער האט צו יענער צייט אנגעהויבען מיטצואר-בייטען אין א קליינעם סאציאליסטישען בלעטעל און גלייכצייטיג געווען א טרעגער ביי א ווייןהענדלער.

אין לאזאן האט זיך אנגעהויבען זיין אמת'ע קאריערע, וועלכע מוסאליני אליי והאט שפעטער בעטיטעלט: „פון גאס — צו דער מאכט". דא האט ער גענומען ארויסווייזען זיין טעמפעראמענט און אמביציע. ער האט קוים זיך אויסגעלערענט אביסעל דייטש — האט איהם שוין זיין אמביציע געטריבען צו נעהמען איבערזעצען קאוטסקי'ס א בוך, ער האט דערמיט געוואלט פערדינען פופציג פראנק. אויך אויסערליך האט ער זיך שוין אויסגעטיילט פון די פראסטע ארבייטער. ער האט זיך אויסגעפוצט מיט א הוט מיט ברייטע פאלעס און מיט א שאל, לויט דער דעמאלדיגער מאדע פון די ארבייטער-פיהרער

מוסאליני האט שוין דעמאלט נישט געהאלטען פון „בורזשואזע פאראורטיילען". ער האט זיך אפילו געחבר'ט מיט א באנדע אנטלאפענע שווינדלער, וואס פלעגען זיך מאכען קליינע וואנדען, כדי ארויסצובעקומען פרעמיעס פון פערזיכערונג געזעלשאפטען. מוסאליני איז פאר עהנליכע מעשים טוּבים אפילו ארייגעטראגען געווארען אין ציריכער פאליציאישען פערברעכער-אלבאם. ס'איז פערהאן א ווערסיע, אז מוסאליני האט דעמאלט „אפגעצויגען" ביי א שכן א וועק-זייגער און א מאנטעל...

האללא: קליינג 240-80
KURJER KRAWIECKI
„GELASSENA"
Sienkiewicza 40, tel 240-80
נעהמט-אן יעדע ארט גארדע אבע צום פרעסען, רייניגען, וואשען און פארבען. נעהמט-אן און שיקט אפ אהיים די ארבייט מיט אייגענע שיק-יונגלעך.
רעיעלע בעהאנדלונג! סאלידע אויספיהרונג!

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-הוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. סאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער
APOLLO
היינט און פאלג. טעג!
די בעדייטענדסטע עקראן-ארטיסטען!
סאמע שטערנס!
Mya May, Conrad Veldt, Lyade Putti, Paweł R'chter, Erna Morena, Bern. Goetzke
אין דעם פרעכטיגסטען פילם
פון דער וועלט א. נאמען:
אינדישער פאמיליען-קבר
2 סעריעס מיטאמאל
אנהייב אין געוו. טעג 4 א זייגער נאכמ.
שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

די ערפאהרונגען פון די פאריגע יאהרען האבען איבערצייגט, אז דער פילם-רעפערטואר פון קינא
„CAPITOL"
ווערט געהאלטען אויף דעם העכסטען ניוואָ, דערגרייכענדיג דעם רעקארד פון דער קוואליטעט. דער איצטיגער סעזאן וועט אייך צווישען אנדערע ברענגען נור פילמען
פון די בעסטע — די בעסטע
1) „די בלום פון אלזשיר"
א פילם וואס איבערשטייגט מיט זיין אינהאלט אפילו דעם פילם „מאראקא"
2) „אונזער איז די נאכט"
מעכטיגע עראטישע דראמע, רעאליזאציע Henri Roussel
3) „מאנטע קארלא"
רעזשיסירט פון Lubicz i Janette Mac Donald
4) נייעסטער טריאומף פון אבגאט פון די פרויען Ramon Novarro
„סעוויל, די שטאט פון ליבע"
5) „קייזערל. און קעניגליכער פעלדמארשאל"
6) די שענסטע ליבעס-פארעדע, רעזשי Hans Szwarc
„לויט דער פירשטינס בעפעהל"
7) „HAI-TANG"
אט דאס זענען אונזערע קלו-שלאגער-פילמען.
דירעקציע פון קינא „CAPITOL"

קלאנג-פילם ביים פערהער פון פערברעכער

ווערט אנגעווענדעט דורך דער ניו-יארקער פאליציי

אויף א פוילישער שיף

אַנ׳אַלקאָהאָלישע אַנטי־פּראָהיביציאָן-ליגע פון פּאָליאַקען. — אַ באַל, ביי וועלכען אַ יודישע טאָכטער האָט דעם גרעסטען דערפאָלג. — פאַרוואָס רוסישע פרויען האָבען צוגעפּלעטשטע נעזער, און פּוילישע — פערריסענע. — פּוילישע פרויען ווילען אַרויס מיט אַ פּלאַקאַט „סוואָי דאָ סוואָגאָ״. — אַ יוד, וואָס זאָגט „תורה״ אויף פּויליש און האָט מורא

אויף אונזער שיף פאָהרט אַ גרופּע אַמעריקאַנ־ניזירטע פּאָליאַקען נאָך צוואַנציג יאָהר פעהלען פון דער היים, זענען די מענשען געפאָהרען פון זייער נייער היים אַ קוק טון אויף דעם „בעפרייטען פאָטערלאַנד״. זיי ריידען מיט פייער און ברען וועגען זייער פאָטערלאַנד, זיי קלאַפּען זיך אין האַרצען אַריין.

— איך וועל קיינמאָל נישט פערגעסען ווער איך בין!

— איך וועל קיינמאָל נישט פערלייקענען מיין שטאַם!

יעדער איינער דריקט אויס דעמזעלביגען געדאַנק — לאָמיר עס אַזוי אָנרופען — אויף אַנ׳אַנדער מאַניר; אָבער יעדער קלאַפּט זיך אין האַרצען אַריין, און די אויגען זענען ביי אַלע פולע, אָנגעגאָסענע, זיי זענען אַלע שיכּור. אויב דער געדאַנק און דאָס אויג קאָן דיך נישט אָפּנאַרען, קאָן שוין אָבער דער חוש הריח נישט אָפּנאַרען. עס זעצט פון אַלע אַ ריח פון וויין, בראַנפען און ביער אויף אַ מייל די ווייט, און זיי בעהאַלטען זיך נישט, זיי דערצעהלען אַלעמען אַז זיי האָבען געגרינדעט אויפ׳ן שיף אַ אַלקאָהאָלישע אַנטי־פּראָהיבישאָן־ליגע און זיי טרינקען בוכשטעבליך אַ גאַנצען טאָג.

— אָט, אָט, — האָט יעדער פון זיי געקלאַגט מיט שיכּורע אויגען — ווען מען שוין נישט טאָרען, קומט מען נאָר צו צו דער „פרייהייט סטאַטוע״, איז אַ סוף צו דער פרייהייט...

שיכּורע זענען בערעדעוודיג, דאָס פאָלקס־ווערטעל וואָס איז דער אויסדרוק פון דער פאָלקס־חכמה האָט שוין לאַנג געזאָגט צום גראַם: וואָס ביי אַ ניכטערן אויף דער לונג, איז ביי אַ שיכּורען אויף דער צונג.

מעהר פון אַלע האָט זיך צו מיר צוגעלאָזט אַ פּאָליאַק, וואָס האָט אַ שייכות צו קונסט. ער איז געווען אַמאָל אַנ׳אָפּערן־זינגער, און מיט דער צייט איז געוואָרען און פערלוירען די שטימע. האַנדעלט ער יעצט מיט קונסט־זאַכען, צוליב דעם אַליין האָט ער שוין געהאַט צו מיר אַ שייכות. ער האָט אָבער נאָך אַ קרובה׳שאַפט מיט מיר: זיין ווייב איז אַ יודישע, אַ קראָקאָווער יודישע טאָכטער, און דער שוועסטער פון זיין פרוי — האָט ער מיר דערציילט — איז אברהם רייזען אַמאָל געווען פערליבט. איך האָב זיך דערמאָנט אַז אין זיינע „עפּיזאָדען פון מיין לעבען״ האָט דער ליבער אברהם רייזען דער־ציילט, אַז ער איז „שיער נישט געווען פערליבט״, אין אַ פּויליש מיידעל.

דער פּאָליאַק, וואָס האָט זיך צו מיר צוגע־לאָזט, ... וואָס האָט אַ יודיש ווייב, האָט זיך מיר געהאַלטען אין איין שווערען אַז ער האָט נישט פיינד קיין יודען, אַז ער איז אַ פּאָליאַק, ער פער־לייקענט נישט זיין שטאַם, זיין בלוט, זיין גלויבען, אָבער יודען האָט ער נישט פיינד, ער וויל נאָר, אַז זיי זאָלען זיין אמת׳ע יודען״... און ער שווערט זיך ביי זיין ליבע צו פּוילען און צו קראָקע אַז ער וואוינט שוין מיט זיין ווייב צוואַנציג יאָהר און ער האָט איהר איינמאָל נישט געזאָגט „זשידאָווקאַ״ אַפילו נישט דערמאָנט, אַז זי איז אַ יודישקע. נאָך מעהר: ער גיט אַכטונג אַז זי זאָל אָפּהיטען יודיש־קייט, ער ברענגט איהר בענש־ליכט און ער דער־מאָנט איהר ווען עס איז ראש השנה און ווען יום־כיפּור, און מיט אַ טרויעריג פילאָזאָפישער רעפלעק־סיע גיט ער צו:

— יודען ווייסען נישט ווי צו שעצען אַזעלכע מענשען ווי איך!

אויב איך האָב ריכטיג פערשטאַנען האָט ער מיט זיין געדאַנק געוואָלט זאָגען, אַז דאָס יודישע פאָלק וואָלט געדאַרפט געבען אַ מעדאַל מיט אַ לע־בענסלענגליכער פּענסיע דערצו יעדען פּאָליאַק וואָס איז נישט קיין אַנטיסעמיט און יעדען פּאָליאַק וואָס האָט התונה מיט אַ יודישער טאָכטער און שרייט איהר נישט „זשידאָווקע״, וואָלט דאָס יודישע פאָלק גע־דאַרפט אָפּגילדען...

(רייזע-איינדרוקען)

און עס האָט נישט געדויערט לאַנג, האָט מיר אַ צווייטער פּאָליאַק דערצעהלט, אַז ער האָט אַ יודיש ווייב. אויפ׳ן שיף איז געפאָהרען איין יונגע יודישע פרוי, די איבעריגע זענען אַלע געווען עלטערע ווייבער. עס זענען אָבער געווען עטליכע פּוי־לישע יונגע פרויען און זעהר שעהנע. איינע טאַ־קע, אַ טיפּישע, פּוילישע שיינהייט, אַ הויכע, אַ געזונדטע, אַ בלייך־גאָלדענע, מיט מילך אין די אָדערן, אָבער נישט אָהן בלוט. דאָס פערריסענע נעזעל, האָט איהר צוגעגעבען ספּעציפישען פּויל־ישען חן. אנטי־אַפּאָלאָגען וועלען אַמאָל מסתּמא נאָכ־קלערען פאַר וואָס רוסישע פרויען האָבען צוגע־פּלעטשטע נעזלעך און פּוילישע — פערריסענע. געווען נאָך שיינע פּוילישע פרויען. פונדעסטוועגען האָבען כמעט אַלע פּאָליאַקען זיך געיאָגט נאָך דער יודישער פרוי, כאָטש זי האָט זיך גע־האַלטען נאָמגעהויער בעשיידען און זעהר זעלטען געשענקט אימיצען אַ שמייכעל מיט איהרע טונ־קעלע־אויגען און מיט אַ פערביסענער ליפּ. די פּוי־לישע פרויען זענען אַזש איפערזיכטיג געוואָרען און אַנטיסעמיטיש אַפילו.... אַליין זענען זיי גרייט געווען אויף אַלץ, גאָר נישט געווען אַזעלכע צדקות. פונדעסטוועגען זענען זיי גרייט געווען צו רעדען אויף דער יודישער פרוי נאָר דאָס, וואָס אַ פרוי קאָן. אַ מאַן וועט וועגען אַ פרוי קיינמאָל נישט אַזוי מיאוס רעדען ווי אַ פרוי וועגען אַ פרוי....

עס איז אַ ביינאַכט געווען אויפ׳ן שיף אַ באַל, אינדרויסען האָט זיך די שיף געקושט און גע־שלאָגען מיט׳ן צושטורעמטען אומענדליכען ים, וואָס האָט אויסגעזעהען ווי מיליאָנען צווילדעוועטע לייבען און איינעוועניג האָט מען געטאַנצט איך אַ שיין־אויסגעפּוצטען זאַל מיט אַ צאַרט געדרעמפּט ליכט. אַזוי שיין און פערצווייפעלט, ווי מען טאַנצט אויפ׳ן ים דעמאָלט, ווען עס וואַרפט מיט דער שיף אָט אין דער לענג, אָט אין דער ברייט, טאַנצט מען אין ערגעץ נישט. ווען מען האָט געשפּילט אַ דושאַז, אַנ׳אַלטען וואַלס, אַ פּאָלקאַ מאַזורקאַ, האָב איך פסדר געהערט מאַריס ראָזענפעלדס פערגעסענע שורות:

אַ שפּילעכל איז יעצט די שיף ביי די וועלען,
זיי שלינגען זי איין און שפּייען זי אויס...

דאָס קליינע פּוילישע שיפעל — אָפּגעקויפט ביי שוועדען, אָדער נאָרוועגיען — איז פאַר דעם גרויסען ים וועניגער ווי אַ פעדער פאַר אַ ריזיגען פייער און פונדעסטוועגען געהט זי און שניידט די כוואַליעס, וואָס קאָן זי איינשלינגען און אויס־שפּייען

דער מענש איז טאַקע אַ קלוג בעשעפעניש. מען האָט געוואָלט אַריבערטאַנצען דעם שטורעם און די מורא פאַר איהם און מען האָט פערצוויי־פעלט געטאַנצט, משקה און צובייס קאָנען פּאָליאַ־קען דערלאַנגען, האָבען זיך קעפּ געדרעהט פון בראָנפען, ביר, וויין, ליקער און שאַמפּאַניער נאָך מעהרער, ווי פון ים און טאַנץ, אין דער טאַנץ געוואַרע ווילדער.

אייניגע פון די פּוילישע פרויען האָבען גע־קאָנט אויסהאַלטען די קאָנקורענץ פון דער קליין בויגעוודיגער יודישער פרוי. טאַנצען האָבען די פּוילישע געטאַנצט בעסער פון דער יודישער, זיי האָבען געטאַנצט מיט עפעקטען און זיך געדרעהט צדמאָל כמעט ווי ווירבעלס. פונדעסטוועגען האָבען אַלע פּאָליאַקען געשענקט די גאַנצע אויפמערק־זאַמקייט דער יודישער פרוי און פאַר די פּוילישע פרויען האָט אין יענעם ביינאַכט עקזיסטירט אַ יודישע פראַגע און זיי זענען געווען גרייט צו אַרויס אין אַ מאַניפעסטאַציע מיט פּלאַקאַטען „סוואָי דאָ סוואָגאָ״....

און, איך האָב זיך איבערצייגט, אַז די נייגונג און ליידענשאַפט צו אַ יודישער פרוי איז ביי די פּאָליאַקען אַ זעהר מאָדנע און טאַקע אַ פּאַטאָ־לאָגישע.

מיר איז קלאָר געוואָרען, אַז אין דער פראַגע יודעא־פּאָלאָנאַ איז פאַרהאַן אויך אַ פּאַטאָלאָגיש־געשלעכטליכער מאָמענט, דער זעהר טאַלאַנטירטער און פיין־דענקענדיגער אַהרן צייטלין האָט אַנ־איבטערעסאַנטען צוגאַנג צו אָט דיזען ענין און זיין נייע פּיעסע „אסתר׳קע״ וועט וואַרפען בע־לייכטענדע רעפלעקטאָרס אויף אָט אַ דעם כאַאָ־טישען ווינקעל....

אין דריטען קלאַס זענען אויך געפאָהרען פיל אַמעריקאַניזירטע פּאָליאַקען, אָבער דאָרט איז קיין יודישע פרוי נישט געווען, דאָרט איז די „יודי־שע סענסאַציע״ געווען אַנ׳עלטערער יוד, וואָס האָט כסדר געזאָגט „תורה״ און „חכמה״ פון דער „גמרא״ און פון מדרש אויף פּויליש. די פּאָליאַ־קען פון דריטען קלאַס, וואָס האָבען אויך נישט בעלייגט אונטערן אויער, האָבען געקלעפּט צום על־טערען יודען און זיך געקאַטשעט פאַר געלעכטער פון זיינע וויצען. און דער יוד איז געווען אַ דאַ־דער, אַנ׳אויסגעטריקענטער און אַ שפּיציקער און האָט כסדר געקוקט אַנ׳איבערגעשראָקענער. ער האָט פאַר די קריסטען מורא געהאַט און מיט די חכמות האָט ער געוואָלט פערטרייבען די מורא... אַ פּאָ־ליאַק האָט איהם געזאָגט אין אַ וויץ, אַז ער וועט איהם אַריינוואַרפען אין ים אַריין. דער יוד האָט דאָס מיר דערצעהלט און געזאָגט:

— אַ גוי זאָגט דאָס צום ערשטען מאָל, ווי אַ שפּאַס און דערנאָך געהט דאָס איהם אַריין אין בלוט אַריין. עס הויבט שוין דערנאָך אָן איהם פערפאָלגען און ער האַלט שוין טאַקע, אַז מען דאַרף דעם יודען אַריינוואַרפען אין ים אַריין... זייט ער האָט דאָס מיר געזאָגט, געה איך שוין נישט אויפ׳ן דעק....

יעקב באַטאַשאַנסקי.

אַדאָלף היטלער

איז אויפגענומען געוואָרען דורך פרעז. הינדענבורג

דער קריג אין ווייטען מזרח

די הויפּט-גאַס אין שאַנכאַי

קרבנות פון שפּיאָנאַזש

סענסאַציאָנעל קרימינעלישער ראָמאַן

(48

— אַזוי האָב איך זיך אויך פאָרגעשטעלט, — האָט זיך טאָמסאָן אָפּגערופען, און זיין שטים האָט אַ ציטער געטון. — חוץ דעם סער ראָבערט, איז דער מיסטער קאַרלין דער איינציגער מענש אין דער וועלט, צו וועלכען איך בעציה זיך מיט גרויס אַכטונג, און וועלכען איך בין גרייט צו דינען מיט אַלץ, וואָס איך קאָן. ער האָט זיך שטענדיג בעצויגען צ ומיר מיט גרויס אויפמערק־זאַמקייט און מיט אַ גוט געפיהל. מאַדאַם, איך בין גרייט צו טון אַלץ, כדי צו העלפען איהם.

— איך בין אייך זעהר דאַנקבאַר. — האָט עטעל שטיל געענטפערט.

— די גרויזאַמע בעשולדיגונג, וואָס איז אַר־רויפגעוואָרפען אויפ׳ן מיסטער קאַרלין, — האָט טאָמסאָן פאָרטגעזעצט — האָט מיך שטאַרק דערשי־טערט. מיך האָט דאָס נאָך מעהר צערודערט דער־פאַר, ווייל דער סער ראָבערט גלויבט אויך, אַז ער איז דער שולדיגער. איך האָב זיך עטליכע מאָל געפרובט איהם צו איבערצייגען, אַז עס איז נישט אַזוי, אָבער ער האָט מיר נישט געוואָלט הערען. גלויבט מיר, מאַדאַם, פאַר די פערציג יאָהר, וואָס איך דין ביי איהם, איז עס געווען אונזער ערשטע מחלוקה.

— מיר איז עס אַנגענעהם צו הערען פון אייך, און מיין מאַן וועט עס זיכער צופרידען־טון צו וויסען, אַז איהר צווייפעלט נישט אין איהם, מיסטער טאָמסאָן.

עטעל האָט נישט פערשטאַנען, וואָס עס האָט געבראַכט צו איהם דעם אַלטען.

— איך דאַנק אייך, מאַדאַם. אָבער איך בין געקומען אַהער נישט נאָר דערפאַר, כדי צו זאָגען עס איך, — האָט דער אַלטער קאַמערדינער גע־זאָגט, פונקט ער וואָלט איבערלייענט איהרע גע־דאַנקען — איך וואָלט געוואָלט וויסען, צי האָט איהר אָנגענומען די נויטיגע מיטלען צו פערטיי־דיגען דעם מיסטער קאַרלין?

— האָט איהר זיך עפּעס דערוואוסט, וואָס עס קאָן דערווייזען די אומשולדיגקייט פון מיין מאַן?

— האָט עטעל אויסגערופען מיט פּלוצים אויפגע־שיינטער האָפענונג.

— ליידער, מאַדאַם — האָט דער אַלטער אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ — מיר איז נישט בע־קאַנט, וואָס דער מיסטער קאַרלין האָט געטון אין דעם טראַגישען טאָג... איך ווייס נאָר דאָס, וואָס די עדות האָבען געזאָגט פאַר׳ן געריכט. ניין, איך האָב פשוט געזאָגט, אַז מ׳דאַרף ווי אַמבעסטען אָרגאַניזירען די פערטיידיגונג.

— זעלבסטפערשטענדליך! מיר האָבען שוין דעם צוזאָג פון דעם בעריהמטען אַדוואָקאַט בראַון.

— דאָס איז זעהר גוט, מאַדאַם. איך ווייס אָבער, אַז בעריהמטע אַדוואָקאַטען האָבען ליב צו בעקו־מען גוט בעצאָהלט. איהר וועט מיר מוחל זיין, ווען איך וועל אייך שטעלען די פראַגע: צי האָט איהר גענוג געלד־מיטלען אויף צו אָרגאַניזירען די פערטיידיגונג?

— דער גרעסערער טייל געלד איז שוין צו־גויפגעזאַמעלט, און דעם רעשט וועל איך האָבען, ווען איך וועל בדויכען.

— קאָן איך אייך פרעגען, וויפיל עס פעהלט נאָך?

— פינפהונדערט פונט אַנ׳ערך. — האָט זי געענטפערט, קוקענדיג פערוואונדערט אויף טאָמ־סאָנען.

עס איז ענטשטאַנען אַ שטילשווייגען.

— פאַר דעם האָב איך מורא געהאַט, מאַ־דאַם, — האָט דער אַלטער אַ זאָג געטון: — איך האָב געוואוסט, אַז מיסטער קאַרלין איז נישט רייך.

ער איז אויפגעשטאַנען, אויפגעקנעפּעלט זיין פּאַלטאָ, און אַרויסגענומען פונ׳ם בוזעם־טאַש אַנ׳־אַלטען שטאַרק־אָנגעשטאָפּטען פּאָרטפעל.

— איך בין צוליב דעם געקומען, מאַדאַם. איך האָב עס שוין לאַנג בעשלאָסען, אָבער איך האָב נישט געוואוסט, ווי מען מאַכט עס, אַז עס זאָל אייך נישט בעליידיגען, הגם דער מיסטער קאַרלין איז אַזאַ מענש, וואָס קאָן זיך נישט בע־ליידיגען אין אַ פאַל, וואו קיין בעליידיגונג איז נישטאָ, ובפרט נאָך אין אַ פאַל, וואו עס האַנדעלט זיך וועגען לעבען און טויט. דאָ האָב איך 550 פונט, וואָס בעטרעפען אַ פירט־חלק פון מיינע אָפּשפּאָרונגען. איך האָב שטענדיג בעקומען אַ גוטע גאַזשע און קיין הוצאות האָב איך נישט גע־האַט. איך בעט אייך, מאַדאַם, און בעזונדערס דעם מיסטער קאַרלין צו פערשאַפען מיר דעם כבוד, און נעהמען ביי מיר דאָס געלד אַלס אַ הלוואה. איהר קאָנט מיר דאָס געלד צוריקקערען, ווען איהר וועט האַלטען פאַר נויטיג, לאָמיר זאָגען, אין עטליכע יאָהר אַרום.

ער האָט אַרויסגענומען פון פּאָרטפעל אַ פּעק־על באַנקנאָטען און אַרויפגעלייגט זיי אויפ׳ן טיש.

עטעל איז געוואָרען אַזוי צומישט, אַז איך דעם ערשטען מאָמענט, האָט זי נישט געוואוסט, וואָס זי האָט צו זאָגען.

ציטערענדיג פאַר בערוועגונג, און בלאַס־ווערענדיג, איז זי אויפגעשפּרונגען:

— מיסטער טאָמסאָן!... איך ווייס אַליין נישט... איהר זענט אַזוי גרויסמוטיג!... אָבער איך... בבא מגוֹת, מיר קענען נישט...

— איך בעט אייך, מאַדאַם, — האָט דער אַלטער איבערגעשלאָגען, שנעל אָפּגייענדיג צו דער טיר — איהר וועט מיר אָנטון גרויס כבוד... איך וואָלט אייך געווען זעהר דאַנקבאַר, ווען איהר דערציילט נישט וועגען דעם דעם מיסטער קאַרלין, און קיי־נעם אַנדערש.... דאָס וועט בלייבען אַ סוד צווישען אונז, מאַדאַם, און איך בעט אייך געפעליגסט איבער־צוגעבען דעם מיסטער קאַרלין מיין האַרציגען גרוס, ווען איהר וועט איהם זעהן.

ער איז שוין געווען אין פאָרהויז.

— וואַרט צו, וואַרט נאָר — האָט עטעל אויס־געשריען — לאָזט מיר אייך בעדאַנקען.... קומט זיך זעהן מיט אייער....

אָבער טאָמסאָן האָט שוין געעפענט די טיר.

— איך בין אייך זעהר דאַנקבאַר, מאַדאַם! איך וועל זיין גליקליך צו זעהן זיך מיט מאַריאַן און צו ודערומאַהנען זיך מיט איהר אין אונזער יוגענד.... און אייך, מאַדאַם, בעט איך נישט צו פערצווייפלען און צו גלויבען אין גאָטס חסד.

ער איז אַוועק, און עטעל האָט איהם בעגלייט מיט אויגען פול מיט טרעהרען.

— איך האָב אַפילו נישט בעוויזען צו געבען איהם די האַנד. — האָט זי אַרויסגעשעפּטשעט צומאַכענדיג די טיר.

(פאָרטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג **12** א | מרחשון תרצ"ב

אקטאבער

זון-אויפגאנג 5.54
זון-אונטערגאנג 4.55

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

עס האט זיך אנגעהויבען די מיליטער-רע-גיסטראציע פון מענער, וואס זענען געבוירען גע-ווארען אין יאהר 1911

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדסקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 א זייגער.

עס דארפען זיך שטעלען:

היינט, מאנטאג 12 אקטאבער

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8 קאמי-סאריאט מיט די אותיות:

G H Ch I J

מארגען, דינסטאג, 13 אקטאבער

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען קאמיסאריאט מיט אותיות:

C D E

און די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

K L Ł M

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) היינט ד. 12 ד.ה. 8 פרי וועט אין לאקאל אויף אלעיע קאשטשושקי 21 אנהויבען צו אמטירן א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1910 און עלטערע, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ.ק.או. לאדז שטאט 1, ד.ה. אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמי-סאריאטען.

צו דער דאזיגער קאמיסיע זענען זיך מחויב צוצושטעלען די פערזאנען, וועלכע האבען זיך לעת עתה נישט געשטעלט פאר א קאמיסיע, וואס האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וועלכע האבען בעקומען „וופזוואניעס" פון דער לאדזשער שטאטישער סטאראסטווע

נייע האנדעלס-ריכטער

(א) דורך א דעקרעט פון יוסטיץ-מיניסטער זענען נאמינירט געווארען אלס ריכטער ביים לאדזער האנדעלס-געריכט די ה"ה וול. צבאראוויטש, גפוו. לאדזער רעגירונגס-קאמיסאר סט. איזשיצקי, מיכאל צילינגאריען, יוזעף מאריאן אלשעווסקי, ד"ר. פאוועל זייפעלד, ד"ר. יאקיב מינק, מארקוס האלפערן, ד"ר. מאוריצי טעמפעלהאף און ראבערט שייהע.

די נייע ריכטער וועלען די טעג אפגעבען א שבועה און איבערנעהמען די אמטען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (נאוואמייסקא 15), ס. טראווקאווסקא (בזשעזשינער 96), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21) מ. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), י. קלופטא (קאנטנא 54) ל. טשינסקי (ראקאטשינער 53).

יודישע קהלה נעהמט אנטייל אין ארבייטסלאזען קאמיטעט

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג א זיצונג פון דער קהלה-פער-וואלטונג.

אויפ'ן פארשלאג פון פרעזעס איז בעשלאסען געווארען צו שטעלען אויף דער טאגעס-ארדנונג די פראגען וועגען אנטייל פון דער קהלה אין דעם ארבייטסלאזען קאמיטעט.

נאכ'ן אדורכלייענען און בעשטעטיגען דעם פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג איז מען צוגעטרעטען צו די קאמוניקאטען, וועלכע זענען ערלעדיגט געווארען, צווישען אנדערע איז אפגע-ווארפען געווארען די ביטע פון יודישע אינוואלידען-פעראיין וועגען ערלויבען זיי צו פערקויפען דעם מאנאפאל-שפריט, אויף וועלכען זיי האבען אנ'ערלויבניש צו פערקויפען, אויפ'ן פלאץ פון דער גמינע אויף וואלבארסקא 19.

אין דער פראגע פון דעם בעאמטען פון דער בית-החיים-אפטיילונג, פראמער איז בעשלאסען גע-ווארען צו אקצעפטירען די שטעלונג פון פרעזיד-יום וועגען בעוויליגען איהם פון דער ארבייט.

פרעזעס מינצבערג האט דאן רעפערירט די פראגע פון ארבייטסלאזען-קאמיטעט, וועלכער האט זיך געשאפען אין לאדז און פארגעלעגט, אז ד' קהלה זאל אקטיוו אנטיילנעהמען אין קאמיטעט. ווייטער האט ער פארגעלעגט, אז א דעלעגאציע פון דער קהלה זאל זיך ווענדען צום פרעזידיום פון ארבייטסלאזען קאמיטעט, און פארלענגען, אז פון די הכנסות פון קאמיטעט זאל א געוויסער פראצענט בעשטימט ווערען פאר יודען.

פרנס האפמאן האלט, אז די קהלה דארף ער-פילען איהר בירגערליכען פליכט און אנטייל-נעהמען אין דעם ארבייטסלאזען קאמיטעט, אבער מיט דעם דארף די יודישע קהלה זיך נישט בע-גנוגענען, ווייל אין בעסטען פאל וועלען יודען זעהר ווייניג געניסען פון דער שטיצע. ביי יודען איז פארהאן מעהר פרנסה'לאזע, ווי ארבייטסלאזע.

ער לעגט דעריבער פאר, אז דורך דער איניציאטיוו פון דער יודישער קהלה זאל צונויפגערופען ווערען א קאנפערענץ פון געזעלשאפטליכע, פילאנטראפישע אינסטיטוציעס און אנגעזעהענע פריוואט-פערזאנען. די קאנפערענץ זאל זיך בעשעפטיגען מיט ארגאניזירען הילף פאר ארימע יודען אויף ווינטער.

פרעזעס מינצבערג האלט דעם פארשלאג פון פרנס האפמאן פאר א ריכטיגען, דאך דארף ער נישט בעהאנדעלט ווערען אין צוזאמענהאנג מיט דעם אלגעמיינעם ארבייטסלאזען קאמיטעט, ווייל ס'וואלט געקענט שלעכט אויסגעטייטשט ווערען. די פראגע וועגען דער קאנפערענץ איז אפגעלעגט געווארען ביז דער נאהענטסטער זיצונג און ס'איז בעשלאסען געווארען, אז די יודישע קהלה זאל אנטיילנעהמען אין ארבייטסלאזען קאמיטעט.

דערמיט איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

צי דארף דער מאגיסטראט צולעגען א האנד ביים אונטערדריקען פאזנאנסקי'ס שפיטאל?

געזונדהייטס-אמט לאזט ליגען א קראנקע יודישע פרוי'לייז ביז... ס'וועט זיין פלאץ אין „שוו. יוזעפא"

אין אונזער פרייטאג-בומער, האבען מיר בע-מערקט וועגען דער דראהענדער לאגע פון פאזנאנ-סקי'ס שפיטאל. מיר האבען דערביי אנגעוויזען, או די סיבה פון דעם, וואס עס פוסטעוועט דאס איינציגע יודישע שפיטאל אין לאדז איז דאס, וואס די קראנקען-קאסע און דער מאגיסטראט שי-קען נישט אהין יודישע קראנקע, אפילו די, וואס קוואליפיצירען זיך אהין.

איצט טיילט מען אונז מיט וועגען א פע-ריס-ליכען פאל, וועלכער שטרייכט נאך אמאל אונטער אונזער בעהויפטונג, א פאל, וואס טאר זיך מעהר נישט איבער'חזר'ען.

רעגינא גערשט (קאמיענא 7) ליידט שוין א לענגערע צייט אויף שווינדזוכט. די דאקטוירים, וואס האבען זי בעהאנדעלט, האבען פעסטגעשטעלט, אז די קראנקע נויטיגט זיך אין רענטגען-שטראה-לען. נאך לאנגע בעמיהונגען, איז זי אויפ'ן חשבון פון מאגיסטראט אנגעקומען אין פאזנאנסקיס שפי-טאל.

דעם 10-טען סעפטעמבער פ. י. איז זי אויס-געשריבען געווארען פון שפיטאל אויף 2 וואכען.

נאך די 2 וואכען האט מען זיך ווידער בע-מיהט אין געזונדהייטס-אמט, וועלכער האט ווידער אמאל אויסגעשריבען א צעטעל צו פאזנאנסקיס שפיטאל, נאר שפעטער האט מען דארט דעם צע-טעל געענדערט פון פאזנאנסקיס שפיטאל אויפ'ן שפיטאל „שוו. יוזעפא".

ווען מ'האט די קראנקע אראפגעבראכט אין „שוו. יוזעפא", האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז דאס שפיטאל האט באך נישט קיין רענטגען-שטראהלען.

דערוויל ליגט די קראנקע אין איהר ענגער וואוינונג, אויף קאמיענא 7 און ווארט... ביז ס'וועט אין „שוו. יוזעפא" איינגעריכט ווערען רענט-גען-שטראהלען.

דאס איז אין דער צייט, ווען אין פאזנאנסקיס שפיטאל שטעהען פרייע בעטלעך און עס איז יא דא רענטגען-שטראהלען און דערצו איז ד' קראנקע א יודישע פרויליין, וועלכע וויל ליגען אין יודישען שפיטאל.

צי איז דאס די אויפגאבע פון מאגיסטראט, איבערצולאזען קראנקע אויף הפקר, אין דער צייט, ווען יעדע מינוט קאן ברענגען א קאטאסטראפע? צי דארף דער מאגיסטראט צולעגען א האנד צו דערשטיקען דאס איינציגע יודישע שפיטאל אין לאדז?!...

אפערע פון א „באנק-דירעקטאר"

ארעסטירט דעם אנפיהרער פון דער אלטשטעטישער פאלקס-באנק וואלף מילגרוים

צי וועט ערקלערט ווערן דער באנק א אופאדלאשטש?

אויף קאשטשעלנא 4 געפינט זיך די „אלט-שטעטישע פאלקס-באנק". די דאזיגע באנק איז בעגרינדעט געווארען דעמאלט ווען דאס גרינדען באנק אין בענקלעך איז געווען אין דער מאדע. די דאזיגע קליינע בענקלעך, וועלכע זענען דע-מאלט ארגאניזירט געווארען און האבען נישט געהאט אונטער זיך קיין שום ארגאניזאציע, צו וועלכער מ'האט געזאלט האבען צוטרוי, האט קיינער קיינמאל נישט גענומען ערנסט און נאר נאאיווע מענשען האבען געקענט גלויבען אין זייער שטאנדהאפטיגקייט און מעגליכקייט פון ענטוויקלונג, דעריבער איז גארנישט קיין וואונ-דער, ווען אין די דאזיגע בענק קומען פאר כסדר-דיגע מיסברויכען, מ'וואלט דעריבער נישט גע-דארפט מאכען קיין גרויסע אלארמען, ווען אין דער דאזיגער אלטשטעטישער „באנק" זענען אויך פארגעקומען מיסברויכען, אזא אלארם דארף נישט זיין קיין סיבה פון בעאונרוהיגונג און פון פער-לירען דעם צוטרוי צו אנדערע סאלידע און גע-וויסענהאפטע בענק.

אין דער דאזיגער אלטשטעטישער באנק איז געווען פרעזעס, קאסירער, פערוואלטער, בוכהאל-טער און וואס מ'וויל נאר א געוויסער וואלף מילגרוים, א יוד וואס מען ווייסט נישט פון וואנען ער איז געקומען און וואס ער האט צו זאגען אין געזעלשאפטליכען לעבען. די ערשטע צייטען האט זיך דאס רעדעל געדרעהט, יודען האבען איינגע-צאהלט פעניגן, געגעבען וועקסלען פון אינקאסא, דיסקאנטירט און פון צייט צו צייט אויך גענומען א הלואה'לע.

וואס ווייטער איז אבער דארט אלץ ענגער געווארען, וועגען קיין הלוואות האט פערשטעהט זיך קיין רייד נישט געקאנט זיין. איינקאסירטע אינקאסעס האט מען אויפגעהאלטען גאנצע וואכען, דאס אויסצאהלען „וקלאדען" איז אפגעשלעפט געווארען פון טאג צו טאג.

די צאהל בעמ'עולה'טע קליענטען זענען גע-ווארען אלץ גרעסער און אין פערלויף פון דער פאריגער וואך זענען דארט פארגעקומען כסדר'דיגע אוואנטורעס.

דער קלאנג, אז אין דער באנק איז עפעס נישט אלץ כשורה האט זיך שנעל פערשפרייט אי-בער דער אלטשטאט. און פרייטאג זענען אין באנק געקומען צעהנדליגער קליענטען אין ענערגיש פערלאנגט, אז מ'זאל זיי תיכף ארויסצאהלען זייערע וקלאדען אוו פאר די איינקאסירטע וועקסלען. די בעאמטע פון דער באנק האבען נישט געהאט קיין געלד אויסצוצאהלען און דעם פרעזעס האט מען אין ערגעץ נישט געקענט געפינען. די בעאמטע האבען דעריבער געשלאסען די באנק, די קליענטען זענען דאן אוועק אין דער פאליציי און דערצעהלט וועגען דעם גאנצען ענין.

אין דער פראקוראטור זענען דערוויל שוין געווען פיל אנקלאגען אויף דער טעטיגקייט פון „פרעזעס" מילגרוים. די פאליציי האט זיך פער-שטענדיגט מיט דער פראקוראטור און זי איז בע-אויפטראגט געווארען צו ארעסטירן דעם ה' מילגרוים.

פרייטאג נאכמיטאג זענען עטליכע פאליציי-בעאמטע אוועק אין דער וואוינונג פון וואלף מיל-גרוים אויף זגערושער 40.

מילגרוים איז אפגעפיהרט געווארען אין דער פאליציי און איז צוגעשטעלט געווארען צו דיספא-זיציע פון אויספא שונגס-ריכטער. די גאנצע אפערע וועט ערשט אויפגעקלערט ווערן. ווי מ'שמועסט פעהלט אין קאסע א סומע פון 20 טויזענד זלאטיס. ס'איז אונטערגענומען געווארען אנ'ענערגישע אויס-פארשונג.

* * *

„פאלפרעס" דערוויסט זיך, אז די לייטונג פון דער באנק איז נישט דעצידירט, צי זאל זי זיך ווענדען אין געריכט וועגען ערקלעהרען זיך אלס באנקראט, צי – נאך דעם, ווי עס וועט זיך שאפען א מעגליכקייט צו דעקען די שאדענס, – פיהרען א ווייטערדיגע טעטיגקייט אין א פערקלע-נערטע, אדער ביז- איבטינער פארם.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער

ארלעע 1-טער מאי 2.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

לאדזער טעאטער-עולם! אזעלכעס האט איהר נאך נישט געזעהען!

סענסאציע אויף סענסאציע!

מיט דער גרויסער קינסטלערין בערטא זאסלאווסקא, י. שיגארין, א.וואלפשטאט

היינט, מאנטאג, דעם 12-טען, 9 אווענד

פאפולערע פארשטעלונג ביז 2 זלאטעס ערשטע רייה

דער גרויסער סענסאציאנעלער שלאגער פון יודישען לעבען מיט געזאנג און טענץ

א הארץ, וואס בענקט

אין דער פיעסע נעהמען אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: אמועל געניא, גירל זיסגלע, זאס-לאווסקא בערטא, לוריע פרידע. מענער: ד. אריעל, ד. בראקאוש, א. וואלפשטאט, א.טופמאן, י. האניגבוים, י. שיגארין, ש.לודנער, אויך דאס 8-יאהריגע וואונדער-קינד לאלא אמועל.

רעזשי: ב. זאסלאווסקא. ביהנע-דירעקטאר: י. שיגארין. סופלאר: ש. לודנער

בילעטען צו בעקומען פון 11–2 און פון 6 אין קאסע פון קאמעראל-טעאטער.

אכטונג! ווער עס האט שוואכע נערווען, זאל אויף די פיעסע נישט קומען.

גרויסער שווינדעל אין א היגען עקספעדיציאנס-הויז

אייגענטימער נעמט צו 150 טויזענד זלאטעס און ווערט פערשוואונדען

אין דער סוחרישער וועלט קאכט איצט מיט א גרויסער אפערע, וואס איז געשעהען אין א היגען עקספעדיציאנס-הויז. די אפערע דערגרייכט אין די צעהנדליגער טויזענדער זלאטעס און דער „מאכער" איז דערוויל פערשוואונדען געווארען.

מיר דערוויסען זיך פאלגענדע פרטים: אויף פיעטריקאווער 18 געפינט זיך דאס עקספעדיציאנס-הויז פון א. ת. דאנציגער. דאס איז געווען א זעהר סאלידע פירמע און דריבער האט זי זיך ערווארבען א גרויסע קליענטעל. דאנציגער האט צוגענומען פאר א שותף א געוויסען הבער, וועלכער איז געווען געשעפטס-פיהרער און ערלעדיגט אלע געשעפטען פון דער פירמע.

די לאדזער סוחרים האבען כסדר געשיקט זייערע סחורות אין דאנציגער'ס עקספעדיציע-געשעפט העבער האט דערוויל געפיהרט די געשעפטען פאר זיך. ער האט גאנץ פשוט גענומען די סחורות וואס די סוחרים האבען אריינגעשיקט צו עקספעדירען און די סחורות פערקויפט אלס זיינע.

די לאדזער סוחרים האבען אנגעהויבען צו בעקומען פון זייערע קליענטען בריף, אז זיי האבען די סחורות נישט דערהאלטען, א חוץ דעם האבען די אלע, וואס האבען טשעקען פון דער פירמע דאנציגער נישט בעקומען בעצאהלט פאר זיי. די ערשטע צייטען האט העבער אלץ אפגעשלעפט און ערקלערט, אז דאס זענען נאר מיספערשטענדנישען, אבער מיטאמאל אין א שהנעם טאג איז העבער איינגאנצען פערשוואונדען, דעמאלס האט זיך דאנציגער ערשט ארומגעזעהען, אז ער איז געפאלען א קרבן פון ראפינירטען שווינדלער. העבער האט דורך זיינע פערשידענע מאכינאציעס צוגענומען א סומע פון 150 טויזענד זלאטעס און איז אוועק קיין אויסלאנד.

די קליענטען זענען דאן אוועק צו דאנציגער, וועלכער האט נאר געהאט צו ערקלערען דאס, אז אויך ער איז געפאלען א קרבן פונ'ם שווינדלער. די בע'עולה'טע קליענטען האבען זיך דאן געווענדעט צו דער פראקוראטור. העבער איז אבער געווען אין לאדז און נאך איהם זענען סונאנדערגעשיקט געווארען שטעק-בריף.

דערוויל האט מען זיך דעריואוסט, אז עטליכע היגע סוחים האבען אפגעקויפט די סחורות פון העבערן, צווישען זיי האט א היגער סוחר ר. געקויפט סחורות פאר א סומע פון פופציג טויזענד זלאטעס. ס'שטעלט זיך אבער ארויס, אז ר. האט נישט געוואוסט, אז די סחורה שטאמט פון העבערס שווינדלערייען און איז געווען איבערצייגט, אז די סחורה געהער צו העבער, וועלכען מ'האט געקענט פאר א סוחר און אנ'אנגעזעהענעם חסיד.

דערוויל מוט זיך אויף טיש און בענק, העבערס שווער א רייכער יוד פון אסטראוועצ וויל געבען א געוויסע סומע די בע'עולה'טע קליענטען, כדי ריינצוואשען זיין איידעם, ס'קומען פאר כסדר'דיגע דין-תורה'ס מיט די וועלכע האבען אפגעקויפט די סחורות און די פראקוראטור פון איהר ווייט פיהרט אנ'ענערגישע אויספארשונג.

ווי-אזוי דער הויכער לייזער האט בעצאהלט פאר א קווארטאל דירה-געלד

א מעשה, פון וועלכע די יודען אויף דער אלטשטאט קאטשען זיך פון געלעכטער

אין דער אלטשטאט רעדט מען איצט וועגען א שטיקאווע געשיכטע:

א געשיכטע, ווי אזוי א יוד, א מעקלער פון דירות איז געפאלען אויף א המצאה צו צאהלען א קווארטאל דירה-געלד.

אויף דער אלטשטאט איז בעקאנט א יוד, א מעקלער פון דירות, מיט'ן נאמען דער הויכער לייזער.

אזוי ווי דאס מעקלעריי איז היינט נישט פוידגעלדיג, דער עולם דינגט נישט קיין דירות, איז בעבעך דער הויכער לייזער אויף גרויסע צרות. גאנצע טעג דרעהט ער זיך ארום אין די צוקערניעס מיט'ן שטעקעלע און שמעקט. זעהט ער א יוד זוכט אין די צייטונגס-אנאנסען, פרעגט ער איהם באלד: ר' יוד, איהר זוכט נישט אמאל א דירה, א לאקאל, א סובלאקאטארקע?

דרעהט זיך דער הויכער לייזער ארום גאנצע טעג און זוכט. זוכט און שמעקט, ער שמעקט אבער גארנישט אויס.

איז טאקע ביטער. דער קאפ ווערט נעבעך ביי איהם געשוואלען פון קלערען. מ'דארף האבען פרנסה. שכר-לימוד, קינדער וואקסען אונטער, דא רוקט אונטער דער ווינטער, אביסעל קוילען און דא איז „לופטיג" אין דער טאש.

נאר דאס ערגסטע איז — דער ווירט; וואס טוט מען מיט'ן ווירט? דער „גזלן" וויל נישט וויסען. ער שרייט; געלד, און פון וואנען נעהמט מען געלד, פון וואנען? וואלט ער כאטש געהאט אויף איין קווארטאל צו בעצאהלען!

דרעהט זיך דער הויכער לייזער ארום אין די גאסען און טראכט. טראכט, ווי אזוי בעמט מען א פאר גילדען אויף א קווארטאל דירה-געלד.

-- וואס הערט מען, ר' לייזער? — רייסט איהם איבער די געדאנקען א שכן — א רייכער מאגאזינער.

-- אזוי! — ענטפערט דער הויכער לייזער — מ'מוטשעט זיך, ברוך השם, און ביני לבינו, גיט איהם ר' לייזער א טאפ דעם דופק וועגען א 25-גער א גמילת-חסד.

-- כ'וואלט אייך געוועז געגעבען — האט געענטפערט דער מאגאזינער, נאר כ'האב נישט קיין גראשען געלד.

געהט ווידער דער הויכער לייזער ארום אין דער גאס און טראכט, פון וואנען נעמט מען אויף א קווארטאל דירה-געלד, און אזוי ווי ער טראכט פאלט איהם איין א גלענצענדער געדאנק: אזוי ווי מ'ציהט היינט אויף דער לאטעריע, ווער ער אפרעדען מיט א קאלעקטאר, ער זאל איהם קומען אנזאגען א „בשורה", אז ס'איז איהם ארויס אויף דער לאטעריע, דאס זאל אימיצער הערען, און ס'וועט שוין געהען א גאנג.

אין דעם זעלבען טאג, איז ווידער דער הויכער לייזער געזעסען ביי דעם מאגאזינער אין דער קראם, און ווי ער זיצט אזוי, פאלט אריין א קאלעקטאר, א פערשוויצטער, ס'היטשעל פערדרעהט „נא באק", קוים ער קאן אפרעדען, לויפט צו צום הויכען לייזער:

— איהר זיצט דא? — איך זוך דאך אייך שוין ארום א האלבען טאג.

— וואס איז? — מאכט דער הויכער לייזער אנ'אנשטעל.

— ס'איז אייך — זאגט דער קאלעקטאר — ארויס א געווינסעל.

— א געווינסעל? — איז דער הויכער לייזער אויפגעשפרינגען, ווי מ'וואלט איהם אנגענאסען מיט אנ'עמער קאלטע וואסער — א געווינס? איך האב געווינען אויף דער לאטעריע? וואסערע געווינס?

— יא, איהר האט געווינען, אבער א קליין געווינסעל, ס'לוינט נישט די רייד — האט דער קאלעקטאר געענטפערט.

— נו, זאגט שוין וויפיל — האט ווידער דער הויכער לייזער געפרעגט.

— א „צעהנעריל" — האט דער קאלעקטאר געענטפערט.

דער הויכער לייזער האט געוואלט ארויסלויפען פונ'ם געוועלב. אבער דא האט איהם דער מאגאזינער פערהאלטען: לויפט נישט אזוי, ר' לייזער, ס'געלד איז קיין האז. געלויבט איז גאט, אז מיר האבען נאך א „גביר" אין דער משפחה. פונדעסטוועגען — האט איהם דער [illegible] ביים ערמעל, אפשר דארפט איהר דערוויל עפעס געלד? ביז מ'וועט אייך אויסצאהלען וועט דאך נאך געדויערען

— עי — איז שוין דער הויכער לייזער געשטאנען אין גרויסען — כ'וועל שוין צו ווארטען.

— נעמט ר' לייזער — האט איהם דער מאגאזינער געדרוקט אין דער האנד אריין א הונדערטער, אפשר דארפט איהר מעהר, נישט קשה, איהר זענט א „בטוח", אז איך וועל דארפען פון אייך א גמילת-חסד, וועל איך מיך אויך נישט שעהמען. באט אייך נאך א הונדערטער, איהר דארפט דאך בעצאהלען דירה-געלד.

דער הויכער לייזער איז ארויס פון מאגאזינער מיט צוויי קנאקעדיגע הונדערטער'ס ווי די בלעטער. ער האט באלד דעם ווירט אריינגעטראגען א גאנצען 50-גער. בעצאהלט שכר-לימוד, געקויפט שיכלעך און זעקלעך פאר'ן קליינווארג, עטליכע קערצליך קוילען אויף ווינטער, און אז השי"ת וועט העלפען, אז ס'וועט דעם הויכען לייזער אויף אנ'אמת ארויס אויף דער לאטעריע, וועט ער דעם שכן זיינעם מיט דאנק אפגעבען די צוויי הונדערט'ס זהובים...

אין דער אלטשטאט רעדט מען וועגען דער מעשה, און מ'קאטשעט זיך פון געלעכטער.

א שטרייק אין דער זייד-אינדוסטריע

היינט שטעלען זיך אפ 60 פאבריקען

(א) נעכטען איז אין לאקאל פון די פראפ. פעראיינען אויף פאדלעשנע 26 פארגעקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון ארבייטער אין דער זיידען-אינדוסטריע.

די פערזאמעלטע 2000 ארבייטער האבען אנגענומען א בעשלוס היינט צו פערשטרייקען און ס'איז תיכף אויסגעוועהלט געווארען א שטרייק-קאמיסיע.

לויט ווי מען אינפארמירט אונז, וועלען זיך היינט אפשטעלען 60 פאבריקען אין דער זיידען-אינדוסטריע, וואס בעשעפטיגען איבער 4000 ארבייטער.

צושטאכען א יודישען בעקער-געזעלען

ווען דער בעקער-געזעלע ב. זעליגמאן איז נעכטען אין אוונט געגאנגען צו דער ארבייט אויף פאלודניאווע 27, וואו ער איז בעשעפטיגט אין דער בעקעריי פון שלמה-לייב ראטענבערג, איז ער בעפאלען געווארען פון אומבעקאנטע פערזאנען, וועלכע האבען איהם מיט מעסערס געמאכט עטליכע וואונדען.

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף.

אמפערייען אין די בעקערייען

נעכטען זענען אין די בעקעריי פון משה זילבערינג (פאדזשאטשנא 19), ראובן קינרוס (זגאוואדזקא 17), א. זעליגמאן (אל. קאשטשושקי 11) א. א. פארגעקומען געשלעגען צווישען בעקער-ארבייטער.

יובילעי פון ד"ר אלפרעד גראהמאן

קאמענדאנט פון די פרייוויליגע פייערלעשער

נעכטען האט געפייערט זיין 30-יעהריגען יובילעאום פון דער ארבייט אין דער פייערלעשער דער קאמענדאנט אלפרעד גראהמאן. ער איז אריינגעטרעטען אין די פייערלעשער אין יאהר 1901 און באלד דארט אנגעהויבען אנ'ענערגישע טעטיגקייט. אין יאר 1913 איז ער אויסגעוועהלט געווארען אלס וויצע-קאמענדאנט און אין יאהר 1915 אלס קאמענדאנט. אויף דעם פאסטען געפינט ער זיך ביז היינט און ווידמעט זעהר פיל מיה און ארבייט צו ענטוויקלען די זעלטענע אינסטיטוציע פון די פרייוויליגע פייערלעשער.

א חוץ דעם איז אלפרעד גראהמאן איינער פון די אנגעזעהענסטע כלל-טוער אין דער שטאט.

זיך אויפגעהאנגען 3 מענשען

(2) אויף 6 סיערפניא 26 האט זיך אויפגעהאנגען דער 23 יעהריגער ראבערט צעלמער. די סבה — ארבייטסלאזיגקייט. אויף אדעסקא 12 האט זיך אויפגעהאנגען דער 52-יעריגער עמיל פראנקע. די סבה — דיזעלבע.

אויף קילינסקיעגא 34 האט זיך אויפגעהאנגען דער 54 יעהריגער טעאפיל פרידענשטאט. די סיבה איז אומבעקאנט.

(2) אויף גראבאווא 20 האט זיך אויף טויט פערסמט מיט זאלץ זויער די 46 יאהריגע ארבייטסלאזע קאטאזשינא שניאלעצקא.

אוונט-קורסען ביי דער בראכאוו-שול

היינט, מאנטאג הויבען זיך אן די איינשרייבונגען אויף די אוונט-קורסען אין לאקאל פון דער בראכאוו-שול שרודמיעסקי 7. די איינשרייבונגען קומען פאר טעגליך פון 8–10 אוונט.

ווארפט נישט אוועק
קיין אויסגעברענטע
זשארובקעס
פאר יעדע אלטע זשארובקע בעקומט איהר א נייע געגען צוצאהלונג פון א האלבען פרייז,
ווי אויך אלע זעמטליכע
עלעקטרישע ארבייטען
ביי ח. סאלניק
27 צעגעלניאנא 27
פראנט, אין הויז פון פוילישען טעאטער.

ר. איזראעל

(130

ליבע און טויט

סענסאציאנ. עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

— אויך די דאזיגע סאניע גינזבורג, האט טשארל ווייטער געלייענט אין דעם בריף, איז געווען א קרבן פון פראסקוראווער פאגראם און איך האב פערענדיגט איהר טרויעריג לעבען. איך האב זי פערגוואלדיגט און צוגענומען איהר קינד. שפעטער האב איך איהר איינגערעדט, אז איך ליב זי. צוערשט האט זי מיר געגלויבט, אבער דאן האט זי פערלוירען צו מיר דעם צוטרוי. זי איז אויסגענוצט געווארען שפעטער דורך דעם ערשטען מיידעל, וועגען וועלכען איך האב שוין געשריבען אין מיין בריף, כדי מיך צו דעמאסקירען. איך האב דאס דערשנאפט און דעריבער גרויזאם בקמה גענומען אן איהר. איך האב זי מיט געוואלד אוועקגעפיהרט, געהאלטען פערשלאסען און דאן פערפיהרט קיין בוענאס-איירעס, וואו איך האב זי געוואלט פערקויפען. צו דעם איז אבער נישט געקומען. דאס ארימע מיידעל סאניע גינזבורג איז פאר גרויס צער משוגע געווארען אויף דער שיף. זי איז געפאהרען מיט מיר ווי א מאן מיט א ווייב, איך האב געהאט פעסער אויף די נעמען פון בארראן און באראנין דרווע. סאניע איז אנגעקומען משוגע צום פארט און די פארט-מאכט האט געטון אזוי ווי די פארשריפטען פערלאנגען און סאניען אפגעפיהרט אין משוגעים-אנשטאלט. אזוי ארום בין איך מיט אמאל איינגאנצען בעפרייט געווארען פון מיין באלאסט, געווען א פרייער פויגעל און ווידער זיך גענומען צו מיין בעשעפטיגונג, צו מיינע פערברעכערישע געשעפטען און דאס ארימע מיידעל פיניגט זיך זיכער אין משוגעים-הויז, מ'נעהמט זי אן פאר א בארונין דרווע.

דער בריף האט זיך שוין געהאלטען ביים ענדיגען. די געשיכטע פון סאניע גינזבורג איז נישט געווען קיין שום ענטדעקונג פאר די אנוועזענדע, אלע האבען די דאזיגע טרויעריגע געשיכטע גענוי געקענט, דאך האט דער בריף געמאכט א שטארקען איינדרוק אויף אלע אנוועזענדע, דאס איז געווען דערפאר, ווייל אלע האבען זיך איבערצייגט אין בירענבערגס אויפריכטיגען טאן, מ'האט געקענט בעמערקען, אז דער בריף איז געשריבען געווארען אין א מאמענט פון חשבון הנפש.

— איצט ענדיג איך מיין בריף האט טשארל געלייענט, אלץ וואס איך האב ביז איצט געשריבען האט געצילט צו דעם מיט וואס איך וויל איצט ענדיגען. אין די לעצטע שעה'ן פון מיין לעבען, ביים פולען בעוואוסטזיין פון דעם, וואס איך שרייב אהן שום זייטיגער פחנה, אהן שום דרוק פון וועלכער ס'איז זייט. בעט איך אלע צו וועמען מיין צוואה וועט אריינפאלען אין די הענד און ווער ס'איז בערופען אויסצופיהרען זיי, אז זיי זאלען זי אויספיהרען מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט.

איך ערקלער דערמיט, אז ביים רעיענט ראטמאן אין לאדז געפינט זיך אנ'אקט, לויט וועלכען ס'וועט זיך גענוי ארויסשטעלען, אז דאס קינד וואס געפינט זיך ביי מיין געזעצליכער פרוי אין לאדז, געהער צו סאניע גינזבורג, צו דער זעלבער, וועלכע געפינט זיך אין משוגעים-אנשטאלט אין בוענאס-איירעס. איך, וועלכער האב זיך אין לאדז אנגערופען העגריק בירענבערג בעט אלזא אין מיין צוואה, אז דאס קינד זאל צוריקגעגעבען ווערען דער מוטער, סאניען. דאס גאנצע פערמעגען מיינס לאז איך פאר מיין קינד, דעם יונגעלע, וואס סאניע האט געהאט פון מיר. זאל דאס פערמעגען מיינס בלייבען ביז ער וועט ווערען פוליעהריג און זאל ער דעמאלט דעצידירען, וואס דערמיט צו טון. דאס איז מיין לעצטע בקשה אין דעם מאמענט ווען ס'דערנעהנטערט זיך דער טויט.

טשארל האט געענדיגט דאס לייענען אבער קיינער האט נישט אנגעהויבען צו רעדען, אלע אנוועזענדע זענען געווען שטיל. יעדער איז געווען פערטראכט אין דעם, וואס איז געווען געשריבען אין בריף. די שטילקייט האט איבערגעריסען אידא, וועלכע האט געזאגט:

— הער פאליציי-שעף, האט זי געזאגט, איצט איז פארהאן מעגליכקייט צו ראטעווען סאניען. ווי דער דאקטאר האט ערקלערט דארף די אומגליקליכע קראנקע האבען עפעס א שטארק איבערראשעניש און זי וועט אפשר קענען געראטעוועט ווערען. איצט איז פארהאן א מעגליכקייט אהער-צו-ברענגען איהר קינד, וועגען וועלכען זי רעדט אזוי פיל, און וועלכעס זי ליבט אזוי שטארק, דאס וואלט געקענט די איבערלעבעניש. וואס וואלט צוריק געקענט ברענגען צו איהרע קלארע געדאנקען.

— אבער דאס איז א זעהר שווערע פראצעדור און א זעהר לאנגע, אזוי שנעל וועט זיך דאס נישט לאזען מאכען, אין דעם בין איך איבערצייגט.

— דאס איז אלץ איינס. מען מוז דאס אבער פרובען, מיר מוזען אלץ טון, כדי צו ראטעווען דאס אומגליקליכע בעשעפעניש. איהר הער פאליציי-שעף דארפט זיך בעמיהען דעם ענין, וואס גיכער אדורכצופיהרען.

— איך וועל טון אלץ, וואס ליגט אין די ראמען פון מיין מעגליכקייט.

דער איינדרוק, וואס דער בריף האט געמאכט איז געווען צו גרויס, אז די אנוועזענדע האבען געזאלט נאך וועגען דעם רעדען. קארציעלא האט זיך געזעגענט און איז אוועק, צוזאגענדיג אויף צו מארגענס באפאמאל צו קומען, כדי אדורכצופיהרען דעם ענין.

(פארטזעצונג קומט).

ביאליק אין די יודישע גימנאזיעס

בעת דער דיכטער ח. נ. ביאליק האט געווײלט אין לאדז האט ער פערבראכט א גאנצען פארמיטאג אין די דריי גימנאזיעס פונ'ם פעראיין פאר יודישע מיטעל-שולען אין לאדז.

דעם ערשטען בעזוכט האט דער דיכטער געווידמעט דער מײדכען-גימנאזיע (פיראמאוויטש 6). אויף ביידע זייטען פון די טרעפ פונ'ם פארטער ביז צום דריטען שטאק, האט זיך אויסגעשטעלט א שפאליער פון קינדער. ביים אריינגאנג האבען דעם גאסט בעגריסט 3 שילערינס פון דער צ-קלאס. איינע פון זיי — רות זיידע — האט ביאליק'ן דערלאנגט א בוקעט רויזען. אין בעגלייטונג פון פרעזעס דר. ברוידא און פון שול-דירעקטאר האט דער גאסט בעזוכט א לעקציע פון יודישער געשיכטע אין 8-טען קלאס (געפיהרט פון ד"ר ארמיאן) און פון העברעאישע גראמאטיק אין 3-טען קלאס (געפיהרט פון ה' שמעון קאפעליאנסקי). דערנאך האבען זיך אלע שילערינס מיט דער לעהרערשאפט פערזאמעלט אין שולזאל וואו דער דיכטער איז ביי זיין ערשיינען אויפגענומען געווארען מיט די אויסרופען: „עס זאל לעבען אונזער גרעסטער דיכטער ביאליק הידד". דער כאר האט געזונגען צוויי לידער פון ביאליק'ן („ההזקנה" נסף נטפה חרמעה") און „שמש אביב" פון מאנע. די שילערין שאך (8 קלאס) האט בעגריסט דעם דיכטער מיט א ווארימער רעדע, וועלכע האט ארויסגערופען טרערען פון ריהרונג אין די אויגען פון גאסט און פון אלע פערזאמעלטע. די שילערין בעער (1 קלאס) האט פארציגליך דעקלאמירט דעם שיר פון „אצבע'ני" פון ביאליק. ביאליק האט געענטפערט אויף די בעגריסונגען מיט א האלבשעהדיגער רעדע, אין וועלכער ער האט די שילערינס אויפגעפאדערט צו „מורה ועבודה" און צו זיין צוגעגרייט נישט נאר בערייט („מוכנים ולא רק נכונים) צו דער ארץ-ישראל-עליה. ארץ-ישראל קוקט ארויס אויף די יודען. עס זענען דארט נישטא נאך קיין 200,000 יודען, עס איז נאך דא פלאץ פאר 800 טויזענט. צולעצט האט ער הערצליך געדאנקט פארן עמפאנג. בעזונדערס האט ער זיך פעראינטערעסירט מיט דער קליינער דעקלאמאטארקע בעער וועלכער ער האט פאראויסגעזאגט אז זי וועט אמאל זיין א קינסטלערין אין ארץ-ישראל. די פערזאמלונג איז פערענדיגט געווארען מיט'ן אבזינגען פונ'ם שול-הימן „בחנו עוד לא תם" צום אנדענקען אין דער שולע האט דער דיכטער מיטגענומען א פעקעל שול-ליטעראטור. א קאמפלעט פון דער עלטערן-צייטשריפט „חליות" די יאהר-בעריכטען פון דער שולע און דעם טעקסט פון ים-שול הימן מיט נאטען.

גאנץ ענליך האט אויסגעזעהן דער קבלת-פנים אין דער ערשטער מענער-גימנאזיע (מאניסטראצקא 21). אויך דא א שפאליער אויף די טרעפען און דאס דערלאנגען פון בלומען (קינד פרעמינגער פון „א"-קלאס). דער גאסט האט בעזוכט די לעקציעס פון העברעאיש אין 8 טען קלאס (דר. ירמיהו פרענקעל) און ביי די קינדער אין „ב"-קלאס (ה' חיים גווינס). אין שול-זאל האבען זיך פערזאמעלט אלע שילער און די פייערונג האט זיך אנגעהויבען מיט'ן אבזינגען פון „תחזקנה". דער דירעקטאר ה' פערעלמאן האט אין זיין בעגריסונג אנגעוויזען דערויף אז צוזאמען מיט'ן גרויסען גאסט האט זיך אריינגעריסען אין אונזער שול-לעבען א ריזיגער כח וועלכער צווינגט אונז איינהאלטען אויף א מאמענט דעם אטעם און אבגעבען זיך א חשבון-הנפש, וועלכער האט אנ'אונגעהויער גרויסען פעדאגאגישען ווערט. דער שילער משה לובין (8 קלאס) האט בעגריסט דעם גאסט אין נאמען פון די שילער. דערנאך האט ביאליק געהאלטען א לענגערע רעדע אין וועלכער ער האט אונטערגעשטראכען דעם דינאמישען כאראקטער פון דער יודישער געשיכטע. דאס סטאטישע, דער הווה, איז ביי אונז תמיד בעהאנדעלט געווארען מיט בטול; מיר האבען געלעבט מיט'ן עבר און מיט'ן עתיד. אין עבר האבען מיר געשעפט אידעאלען פאר אונזערע בעשטרעבונגען צום עתיד. יעדער שילער דארף געפינען אין אונזער רייכען עבר אנ'אידעאל און שטרעבען עהנליך צו ווערען צום דאזיגען אידעאל. אונזער יוגענד דארף שטרעבען צו קומען קיין ארץ-ישראל, ווייל נאר דארט קען זיך א יוד פול אויסלעבען. אמת אז א"י ווערט פראבערט מיט גרויסע יסורים, אבער אמת'דיגע יודישע שמחה לעבענס-פרייד געפינט מען נאר אין א"י. מיט'ן אבזינגען פון „עוד לא אבדה" האט זיך פערענדיגט די פייערונג. די דירעקציע האט איבערגעגעבען דעם גאסט אנ'עקזעמפלאר פונ'ם יאהרבוך 1930-31 פאר וועלכען ביאליק האט ארויסגעוויזען גרויס אינטערעס.

פון דארט איז דער דיכטער אריבערגעגאנגען אין דער צווייטער מענער-גימנאזיע (מאניסטראצקא 22) וואו די שילער און לעהרער האבען געווארט אויף איהם אין יום-טובדיג דעקארירטע זאל ווי נאר דער גאסט האט זיך בעוויזען האבען די פערזאמעלטע איהם אויפגענומען מיט הארציגע אויסרופען „הידד", „יחי" א. ז. וו. ווען דער גאסט האט פערנומען זיין פלאץ אויבענאן וועלכער איז געווען איינגעטונקען אין בלומען איז די גאנצע פערזאמלונג אויפגעשטאנען און האט אבגעזונגען דעם הימן „תחזקנה". עטליכע בעגריסונגס-ווערטער אין נאמען פון די לעהרער און שילער האט געזאגט דר. עק. דערויף האט געענטפערט דער דיכטער מיט א רעדע, וועלכע איז זיך פונאנדערגעוואקסען אין א אויסערגעווענליך געלונגענעם און אינהאלטסרייכען רעפעראט.

ביאליקס רעדע האט געדויערט כמעט א שעה.

די ערציהונגס-ארבייט—וואס צווישען אנדערען ערקלערט דער דיכטער — האט די אויפגאבע צו געבען א פארם דעם לעבען. דער דאזיגער פאזיטיווער ציל מוז דערגרייכט ווערען זעהר אפט דורך מיטלען וועלכע זעהען אויס צו זיין נעגאטיוו. פונקט ווי דער קינסטלער-סקולפטאר שאפט זיין ווערק דערמיט, וואס ער דערווייטערט פונ'ם רויען שטיין יענע טיילען, וועלכע זענען איבריג, אזוי מוז אויך דער לעהרער ערציהער פסדר דערווייטערן פונ'ם לעבען דאס וואס איז שעדליך און מיאוס. דעם לעהרערס איבייט איז דערפאר א שטענדיגער קאמף געגען דעם לעבען. די היינטיגע מענשהייט בעגייסטערט זיך פאר די „העלדען" פון פוסבאל פון פויסטקאמף. פאר דער יוגענד איז אפט דעמפסי דער אידעאל. קעגען דעם מוז מען קעמפען. אמת, ס'איז א שווערער קאמף אבער מען מוז איהם אויפנעמען.

מיט איינגעהאלטענעם אטעם האבען אלע פערזאמעלטע אויסגעהערט די ווערטער פונ'ם גאסט.

דאן האט דער שילער שמואל פאזנאנסקי (8 קלאס) געזעגנט דעם דיכטער אין נאמען פון דער שילער-קהלה. זיין רעדע איז רעם גאסט זעהר געפעלען. דער דיכטער האט איהם צוגערופען, געגעבען די האנד, געפרעגט איהם ווי ער הייסט, און געדאנקט איהם פאר זיינע הארציגע ווערטער. דער דיכטער איז אוועק פון דער שולע טיף בעריהרט, זאגענדיג הויך: אוי, ילדי ישראל, ילדי ישראל!"

א רויב-אנפאל אין מיטען גאס

(א) יאנינא אפאראווסקא (פון גראבאווא 48) איז נעכטען געגאנגען אויף דער צעגלאנא-גאס, איז צו איהר צוגעשטאנען א שיכור'ער פערשוין, און אנגעהויבען צו מאכען שענדליכע פארשלאגען.

ווען די אפאראווסקא האט איהם הארב אפגעענטפערט, האט דער שיכור איהר געגעבען א שטארקען קלאפ אין דער ברוסט, און ארויסגעריסען ביי איהר א האנדבייטעל מיט 38 זל. אין מזומן, ווי אויך דאקומענטען און א גאלדען פינגערל אין דעם ווערט פון 25 זל.

דער אנפאלער איז אנטלאפען, און פאליציי זוכט איהם.

דער דאלאר אין לאדז

נעכטען פריה איז דער דאלאר געווען 8.80 שפעטער איז געווארען דער דאלאר פעסטער – ביז 8.85.

א גרויסע נאכפראגע איז געווען אויף פראנצויזישע פראנקען.

אויף גאלד-רובעל איז אויך געווען א גרויסע נאכפראגע.

היינטיגער טעאטער-רעפערטואר

פילהארמאניע – הארי לידקע.

יודיש קאמעראל-טעאטער – „א הארץ וואס בענקט".

שטאטיש טעאטער – „דאס הייליגע וועלדל".

קאמעראל-טעאטער – „האו האו".

פאפולערער טעאטער – „וויקטאריא און איהר הוזאר".

קאקטייל – „מיר פערבעטען".

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, ד. 12 אקטאבער

11,58 צייטסיגנאל, 12,10 מוזיק, 3,50 מוזיק, 4,20 לעקציע פראנצויזיש, 4,40 מוזיק, 5.10 פארלעזונג, 5 35 מוזיק, 6,50 פערשידענעס, 7,15 מוזיק, 7,20 רעפערטואר, 7,30 מוזיק, 7,35 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8,00 פעליעטאן, 8 15 אפערעטקע, 10,15 פעליעטאן, 10,30 מוזיק, 10,40 קאמוניקאטען, ספארט, 11,00 מוזיק.

אזא אופן פון צאהלען,

ווי מען צאהלט אין די היינטיגע צייטען

(2) דער אינהאבער פון דעם רעסטאראן אויפ'ן אלטען מארק 7, מיכאל קרעל האט זיך נעכטען געווענדעט צו איינעם פון זיינע „געסט", ער זאל בעצאהלען פאר דעם, וואס ער האט אויפגעגעסען.

דער „גאסט" האט דאן געמאכט א סקאנדאל, געכאפט א שטול, און געווארפען קרעל'ן אין קאפ אריין.

דערנאך איז ער אנטלאפען.

דער רעסטאראטאר איז געבליבען ביי א צוקאליעטשעטען פנים און 4 אויסגעהאקטע צייהן.

ווער ווייסט?

נעכטען איז אוועק פון דער היים (קאמינא 5) א מעדעל פון 22 יאהר אלט. זי איז נישט ביים קלאהרען פערשטאנד. טראגט א רויטען שלאפראק. שיך אהן זאקען, א ברונעטקע.

ווער ס'ווייסט פון איהר, ווערט געבעטען מיטצוטיילען צו עדעלבוים – קאמיענא 5.

בריף אין רעדאקציע.

געעהרטער הער רעדאקטאר!

אין „נייעם פאלקסבלאט" פון היינטיגען מאנטאג איז געווען אפגעדרוקט אנארטיקעל, וואס האט געהייסען „משה פאנטעל – דיקטאטאר פון דער אלטשטעטישער שוהל".

דער גבאים-קאמיטעט פון דער אלטשטעטישער שוהל האט דעם כבוד צו בעטען דעריבער אנ'ארט פאר אג'ענטפער.

מיר ווילען דער עיקר אויפקלעהרען די געשיכטע פון ה' בנימין רוס.

עס מוז בעמערקט ווערען, אז ה' רוס איז נישט קיין שטענדיגער מתפלל אין אונזער שוהל. ער האט אנגעהויבען קומען עטליכע מאל אין יאהר דאווענען זינט ער איז געווען פרעזעס פון דער קהלה.

אלס ראש הקהל האבען מיר איהם, פערשטייט זיך, צוגעטיילט די שענסטע כיבודים. מיר האבען איהם אויך עטליכע מאל מכבד געווען מיט „אתה הראת", וואס עס האט אין משך פון 18 יאהר געפעלט בעקומען דער חזן ר' גרשון יאסעלעוויטש ז"ל.

אזוי ווי קיין חזקות איז ביי אונז אין שוהל נישט פאראן, איז אויך ה' רוס אין דער הינזיכט נישט קיין אויסנאהם בפרט, ווען די כיבודים זענען פאר ה' רוס'ן געווארען צוגעטיילט אלס פארן ראש הקהל און נישט אלס פאר איינעם פון די מתפללים.

דאך האט ה' רוס אין משך פון היינטיגען יומ"ט בעקומען די שענסטע כיבודים, דהיינו: א' דראש השנה – מפטיר חנה און פתיחת הארון (אין יו"כ איז ה' רוס נישט געווען אין שוהל) א' דסכות – מפטיר.

שמחת תורה האבען מיר ה' רוס מכבד געווען מיט דער ערשטער הקפה דר' אברהם אבינו.

אחוץ דעם האבען מיר ה' רוס'ן דורך דעם בעל קורא ר' שמואל פראנער מיטגעטיילט, אז ער וועט בעקומען חתן-תורה און דער אויבער-שמש האט איהם 3 מאל אויפגערופען אינ'ם נאמען פון די גבאים, מען האט אפגעזאגט „מרשות", אבער ה' רוס האט צום ספר נישט געוואלט צו געהן.

ליידער, האט מען זיין פערלאנג וועגען זיינע צוויי קליינע יונגלעך נישט געקאנט נאכקומען. ווייל דעם כיבוד האבען געמוזט בעקומען שטענדיגע עלטערע בעלי בתים. דערפאר האט מען זיי מכבד געווען מיט דער הקפה פון דוד המלך.

אבער טראץ דעם גאנצען צעטעל כיבודים (עס איז ודאי צו בעמערקען, אז הער רוס האט נאך נישט ביז'ן היינטיגען טאג בעצאהלט פאר אלע פאראיאהריגע נדרים), האט ה' רוס אונז גענומען בעשימפען מיט זילזולים: און דערביי זיך אויסגעדריקט „איך בין דאזער! איך האב צו רעגירען אין דער שוהל! איך מאך אייך אויס גבאים! און אראפ!"

דער גבאים-קאמיטעט, וואס פיהלט זיך געטראפען פון אלע זלזולים פון ה' רוס אין א מקום-קדוש, פאדערט איהם דערמיט אויף צו א דין-תורה ביים בית-דין אין דער קהלה אויף היינט מאנטאג 7 א זייגער אין אווענד.

מיט אכטונג

דער גבאים-קאמיטעט

פון דער אלטשטעטישער-שוהל.

לאדז, דעם 9 אקטאבער 1931.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

Dr. med. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
צוריקגעקעהרט
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וואקלאדקעס אויף פלאטפוסן, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2.30 ביז 4 30 נאכמיטאג.

DOKTOR H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8-2 און פון 5-9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

עלטערן,
וואס ווילען זיין צופרידען זאלען איינשרייבען זייערע קינדער אין דעם מאדערנעם חדר
„תורת חיים", זאוואדזקא 29
לינקע אפיצינע. ס'ווערען אנגענומען אנפענגער פון 4 יאהר אן, אויך ווערען די קינדער געברענגט און א היים געפירט דורך א ספעציעלען מענש. עס ווערען אויך אנגענומען קינדער וואס לערנען אין פאווסעכנע שולען צו מעסיגע פרייזען אונטער דער לייטונג פון ישראל שווארצאך, זאוואדזקא 29

Dr. med. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9–1 בטאג.

Dr. med. H. GUTSZTADT
ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)
telefon 129-52.
נעמט אן פון 9–10 פריה און פון 5–7 אווענד.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 13-142
עמפפאנגס-שעה'ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. MAZUR
צוריקגעקעהרט

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייט
צוריקגעקעהרט
טראגוטא 12, טעל. 175-10.
נעהמט אן פון 11–1 און פון 7–8 אוו.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—8.

1754

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

די גרעסטע פילם-רעוועלאציע פון דער וועלט — א ריהרענדע ערָאָטישע דראמע א. נ.

פון וואנען ס'איז נישטא קיין צוריקוועג

אין דער הויפּט-ראָלע: די בעצויבערנד-שעהנע ITA RINA

אין גרעסטען פילם-סוקצעס פון די לעצטער צייט. — טראַגעדיע פון א פערגוואלדיגטער פרוי.

נעכסטער פּראגראם: נעכסטער פּראגראם:

„די ליבע אין מדבר"

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.

קלאַנג-קינא
MIMOZA
קילינסקיעגא 178

היינט און פאלגענדע טעג!

די צוויי גרויסע עקראַן-סטאַרס

Wł. GAJDAROW

ITA RINA

אין גרויסען קלאַנג-פילם א. נ.

„אויף די כוואַליעס פון ליידענשאַפטען"

אָנהויב 4 נאָכמ., שבת און זונטאָג 2 בײַטאָג
אויפ'ן ערשטען סעאַנס אַלע פּלעצער 60 גר

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אָפּעראַציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואסער-קאָפּ און עס פאַלט אַריין אין דעם כוס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספּעציעל גוטע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מײַנע בע-האַנדלונג און פון דײַטשן פּראָפעסאָר דאָקטאָר בראַכורעטונג בעזײַטיגט זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס דינונגען מיט הייל-גאַרטעלן און אפּאראטן פאַר פערקרימטע פיס און פלאַט-פוס ספּעציעלע אײַנלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.

ספּעציאַנט פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

ארטאָפּעדישע אנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזי-טעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. דר. י. מאַ-רישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין הערצליכען דאנק דעם גרויסען ספּעציאַליסט ה' דיר. ראפּאָפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָול-טשאַנסקא 10 פאַר לאָקאַליזירען מיר דעם ברוך, אויף וואָס כ'האָב געליטען א סך יאָהרען.

באַנדע עליאַש, פּיעטריקאָווער 50.

שירמס

מיט פּאַריזער שרינדען

ווי אויך פּערטיגע שיטלען

ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט

צו ביליגע פּרייזען

ביי קערש, סקווערַאָווא 15

לינקע אָפיצינע, 1-שטער שטאָק.

וויכטיג פאר לאדז און פּראָווינץ!

מצבות פון 30 זל. אָן ביז צו די טײַערסטע גראַ-ניט דענקמאָלען פיהר איך אויס ביליג און סאָליד, אויף וואונש בעזוך איך די ג. קוואַרשאָפּט אויך אויך דער פּראָווינץ. קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אַכטונג פירמע "Granit"
לאָדז, פאַמאַרסקא 39.

עפענטליכער בריף צו די פערוואלטונגען פון די בעקער-ארבייטער-פעראיינען אין לאדז!

אזוי ווי אין די לעצטע טעג קומען אריין אין די בעקערייען גרופּע בעקער-ארבייטער מיט אייערע פולמאכטען, וועלכע טרעטען ארויס מיט טע-ראָר-מיטלען, ווי אויך מיט פערשידענע דראָהונגען געגען אונזערע מיטגלי-דער, און די זעלבע בעקער-ארבייטער געהערען צו אייערע פעראיינען, דע-ריבער מאכען מיר אייך אויפמערקזאם, אז אויב אזעלכע עהנליכע פאלען וועלען נאָך א מאָל פאָרקומען וועט איהר פאר די קאָנסעקווענצען זיין פער-אנטוואָרטליך.

בעקער-צעך אין לאדז.

Dr. Med.
M.Wajnberg
ספּעציאַל ארצט פאַר נערווען-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

ZEROMSKIEGO 25 (פאַנסקאַ)

טעל. 172-20

נעהמט אָן נאָכמיטאָג. פון 5 ביז 7

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11

טעלעפאָן 134-72

נעמט אָן פון 3—4 נאָכמ. און פון 7 — 9 אָוונד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאַל פאַר פרויען.

ENGLISH

פאַראָנפּענגער און פאָרט געשריטענע. קאָנווערסאַ-ציע, ליטעראַטור צו צוגענגליכע פּרייזען ערטיילט א פעהיגער פּע-דאַגאָג. — אָפּערטען אין אדמיניסטר. פאַר „Mir".

Dr. med.
Haltrecht
ספּעצ.-ארצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה., נעהמט אָן פון 8—11 פריה, פון 1—3 נאָכמיטאָג און פון 6 ביז 9 אָוונד.
זונטאָג פון 9 ביז 12 בײַטאָג.
פּיעטריקאָווער 10
טעל. 245-21.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

א חודש פונם יוד. בוך!

נוצט אויס די געלעגענהייט

או פערשאַפט אייך ביכער פון אַלע יוד. קלאַסיקער

כמעט אויף האַלבע פּרייזען

ווי: מענדעלע, פרץ, אש, שלום עליכם, אַן-סקי, דינעזאָן, אָפּאַטאָשו, ליוויק, נאַדיר, בערגעלסאָן, קאַלבאַק

און אויך אַלע אייראָפּעאישע איבערזעצונגען פון אַלע שפּראַכען צו בעקומען אין בוכהאַנדלונג

אַלטשטאַדט 12, אין הויף, 2. שט.

לינקס, אָפיצינע, ביי נ. בערלינסקי.

Lekarz-Dentysta
St.GELBERG
Zawadzka 14, tel. 108-33

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7 אָוונד.

ווערקשטעל פון
שירמס
און שפּאַציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאדז, בארוטאוויטשא 19

עמפּפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאָנקורענץ-פּרייזען

נעמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורן פון שירמס און שטעקנס

דאס דאַרפען אלע וויסען!

איז מיין ביוראָ ווערט געשריבען און ער-לעדיגט מיט ערפאָלג אַלערליי בימעס, רע-קורסען, אַפּעלאַציעס אין אַלע אינסטי-טוציעס, ווי: סאַנדאָווע, סקאַרבאָווע, וואיסקאָווע, אדמיניסטראַציגע א.ז.וו. ווי אויך אַקטען, קאָנטראַקטען, פּונקטאַציעס, פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, איבערשרייבונגען אויף די מאַשין. איבערזעצונגען אין פערשיד. שפּראַכען. בעזונדערע אָבטיילונג פאַר אינקאַסאָ, פּראָטעסטירטע וועקסעל. ווענדעט די אדרעס:

פּיעטריקאָווער 44

צווייטע לינקע אָפיצינע, 1. שט.

דורכגאַנג — פּילסודסקיגאָ (ווסכאָדניא) 63.

מיט אַכטונג ג. גרינבוים.

הלייגע אנאנסען

פּרייז פון אַנאָנאַנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

לאָקאַלען

פראַנט - לאָקאַלען אויף ביוראָס, לאַגערען און אַנ'ערשטקלאַסיג הויז צו פערמיטען. טעלעפאָן נומער 181-71.

פערשידענעס

אַכטונג טריקאָ און סוויטער - פאַבריקאַנטען !! עס ווערט אָנגענומען אין אונזער מעכאַנישער נייעריי צו נייהען טריקאָ-וועש און סוויטערס אויף רעפּאַר-מען אויף אַ „אוניאָן" גומי-מאַשין. צו ביליגע פּרייזען. טעלעפאָן 101.34.

ראַשעל-פאַבריקאַנטען ! עס ווערט אָנגענומען צו שפּאַנען פאַרעווען אין פערשידענע ברייטען טרי-קאָ-וואַ"ע. טעלעפאָן 34-101.

אַ שפּאַן-פּרעס 90 אויף 80 מיט פליטען איז אַנ'אויווען צו פערקויפען. טעלעפאָן 10134.

איך קויף און פערקויף ניי געניצטע זאַקען-מאַשי-נען אויך זעמטליכע רעפּעראַטורען אויך ספּאָרט „אַמעגאַ" קינדער'ישע און גרויסע. דוד קופּערמאַן פראַנציסקאַנער 28.

ס'איז געפונען געוואָרען אַ פּראַכט אויף' נאָמען פון י. זילבעריינג, אָבצונעהמען אין אַדמינ. פון „נייעם פאָלקסבלאַט" געגען אַנאָנס-קאָסטען.

אַ סאַנדאַגראַדער 60 צענטימעטער מאַשין אין בעסטען צושטאַנד צו פערקויפען פּרייזווירדיג. צו ערפאַהרען ביי זעלצער, קילינסקיעגא 36[38.

עס איז נויטיג

Reprezentant na Łódź na własny rachunek, bezkonkurencyjny artykuł, natychmiast poszukiwany. Wiadomość tylko dziś i jutro. CHÒROSZ Piotrkowska 27, m. 27, lub tel. 140-38 6904

אַ פעהיגער אָרטאָדאָקסישער יונגערמאַן זוכט אַ פּאָסטען אין אַ געשעפט, ביוראָ אָדער פאַבריק געגען קלענסטען לוין מיט די בעסטע רעפערענצען אָפּערטען אונטער „פעהיג" אין אַדמינ.

אויספּערטיגערינס צו טריקאָ-וועש ווערט פון זאַפאָרט געזוכט, מעלדען זיך נאַוואָמיעסקא 28 פראַנט 1-טער שטאָק אין טריקאָטאַזש-געשעפט.

אַ לערן-יונגעל פון אַנשטענדיגע עלטערען קען זיך מעלדען פון זאַפאָרט אין קירזשנער-ווערקשטעל ביי לופּט, נאַוואָמיעסקא 10.

אַ קוואַליפיצירטער קראַפט-שפּולער(רין) צו אַ קראַפט-שפּולמאַשין ווערט געזוכט פון זאַפאָרט, קי-לינסקיעגא 40 קווער אָפיצינע 2. שטאָק דאַמב-ראָווסקי.

איך נעהם אָן צו מאַכען ר'ענדער אויף העגדש-קעס שוו. יאַקובאַ 13 ביי שוואַרצבאַרט גוטע אויס-פיהרונג.

אַ מעדעל ווערט בחנם אויסגעלערנט רעפּעריר-ווירען זאָקען, אויף דער צווייטער וואָך געצאָהלט. מעלדען זיך זאַפאָרט זאַקאָנטנא 30 וואויגונג 14.

א קוואַל-פיצירטער קראַפט שפּולער(ין) צו סוויטערס קען זיך מעלדען ביי מ. פ"ענקעל, פּולנאַצנא 27.

עס ווערט געברויכט זאַפאָרט אַ קוואַליפיצירטער אַבערלאַק-נייהער צו סוויטערס, ווי אויך אַ ווי-קאַנטשאַרקע, זיך מעלדען ביי פּאַליינסקי, באַזאַרנא 1

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק אויגען-קראַנקה. פון 1—2

ד"ר ווײַנבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7

ד"ר יוסטמאַן נערוועןן-קראַנקה. פון 12—2

ד"ר סטופּעל רענטגען פון 12—2 און 4—6

ד"ר פּאַפּיערני פרויען- און געבורט-הילף פון $1-11^{1/2}$

ד"ר מאַנטאַר כירורגישע קראַנקה. פון 5—6

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז, האַלז און אויערען-קר. 10—[illegible], 2—3 און פון 6—7

ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5

ד"ר רוזשאַנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2

נ. ראָזען צאָהן-אַרצט פון 9—1

א. גראָדזענטשיק צאָהן-ארצט פון 3—7

צאָהן-זונדהיילונג, בעדעכטונגען, קראָנען, מאָסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראַנקהייטן פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגען-שטראַלען, פאַר בעשטראַלונג און דורכלײַכטונג, קווארץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע

אַלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען נעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין).

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.

וויזיטע אין שטאָט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-לאָגישע און נערוועןן-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראַסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאַג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער ווארטע-ציִמער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים, אויף דער פּראָווינץ 6—50 אַ חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פערענטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײַטאָג און בײַנאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ווייט 8 שפּאַלטען
אַך טעקסט—40 „ „ „ 60— „ „ „ 4
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ 18— „ „ „ 8
פאַר פּ סילימעטער-שורות: מילימעטער דער שטאָט 50 פּראָצ. טײַערער. אויסל. 100 פּראָצ. טײַערער. טעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.